

اولدوزلو ده نیز

اثر: محمد رضا ملک پور (ناظر شر فخانه‌ای)

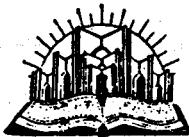
اولد وزلو ده نیز

محمد رضا ملکپور
(ناظر شرفخانه‌ای)

مؤسسه انتشارات معرفت گلزار

تبریز - خیابان جمهوری اسلامی جنب پاساز انگجی تلفن ۰۷۵۸۱۸

مؤسسه انتشارات معرفت گلزار

نام کتاب: اولدوزلو ده نیز

ناشر: انتشارات معرفت گلزار ناظر شرفخانه‌ای

نویسنده: محمد رضا ملک پور

به اهتمام: فریدون پورحسین

تیراز: ۳۰۰ جلد

نوبت چاپ: چاپ اول زمستان ۷۲

چاپ: چهر

لیتوگرافی: تصویر

صحافی: لکلری

حق چاپ برای نویسنده محفوظ می باشد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ایچیندە کیلر

۵	گیرش
۱۳	گرفتار اۇلسون
۱۵	وطن سىنسىن
۱۷	وطن ترانەسى
۱۹	يۇزولماز بېرچاي
۲۱	بېرناخىش
۲۲	آمان سىندىن
۲۳	خومار گۈزۈنە
۲۴	نارە بتىرە رسن
۲۵	كىسيپ آمانىيمى
۲۷	جاوانلىق باهارى
۲۸	حسىرت
۲۹	وصال نەمەسى
۳۱	شهرىارىم گىندىب الدن
۳۶	اورە كىدە انتظارىم وار
۳۸	اولدوزلۇدەنىز
۴۰	مندە معنا ھانى؟!
۴۳	سعدى دن استقبال

٤٤	سینیق یئلکن
٤٥	دونيا
٥٠	آذربایجان
٥٥	پار چالانمیش اوره ک قاضی
٥٧	پیشیک ایستر پلنگ اولا
٦٠	اورمو دریا چه سی
٦٩	شاعر
٨١	ایگید اوزغلان
٨٣	دھر آپار منی
٨٤	عشقین حدبیشی
٨٥	بوارد بیل دی
٨٦	

«گېرىش»

دوشۇرمۇم كى، اقتدارلى ادیب، دویغولو شاعرە كى، تورك، «فارس و عرب ادبىاتينا مسلط دىرنە يازماق، اولا؟» منىم يازماغا اصرارىم وارسا، قلم اۆز عاجزلىين صراحتىله گۇستىرىر، و هر شىئىن اول كتابىن عنوانى منى شاشدىرىرىز: «اولدوزلودە نىز...». عجب! من بىلە رؤيالى آدى، ايندىيەد ك آزگۇرمۇش. كتابىن عنوانى بىلە دویغولومحتوالى اولدوقدا ايچىنده گلن سۆزلىر و مضمونلار تىرىدىد سىزىكى، دۇلغۇن و محتوالى اولا جاقدىرىر...».

كتابىي مطالعه اوچون آچىرام، اول صحىفە دە بىلە او خويورام:

هم الين، هم قىلىمىن توركىجە يازان واراولسون

سنه مولا على هر يىزده نىگەدار اولسون

توركى، غيرتلى، شهامىتلى ايگىيدىر دىلى دىر

قويمايىن جان سىزە قوربان، بىلە دىل، خوارالسون

اۆز دىلينه — ائلىينه صادق اولان «ناظر» دىلى نىن زىنگىن لىين و هنر

اولدوغون ھابئلە مظلوميتىن آرتىق دوشۇنور، قلم اھلىنىن اۇنوا اۇرە كىن قۇزۇماغىن توچىيە ئىدىر. نىن كى توركى دىلى اوستاد شەھرىيار دئمىشىكىن: «آنالار اوخشىابى، بالالار لا يلابى دىر».

ناظر حتى «وطن» و «ائىل» كلمە لرىن سئۇينجەلە شەعرلىرىندە تىكىار ئىدىر، و بىرايىكى مقدس سۆز اونون بوتون شەعرلىرىنە كۈلگە سالىپ. او بىلىر كى، وطن سىز ياشاماق، ائىل سىز حىات سورمك امكانىسىز دىر. ائلە باغلى اۇلمايان يىلە باغلى اولالار. اقق، وطنىن اورە كىن سئۇير، اوندا اولان عنعنەلرى، عادتلىرى گۈزەل

تصویره چکیر. اگر شیروانلی محمد هادی دئیر:
وطن-وطن دئیه جاندان جدا اوْلور روحوم
تأثاتیله آغلیر بو قلب مجر و حوم...
احساسلى شاعریمیز «ناظر» ده ماراقلی و گوزه لحالته سؤله بیر
وطن-وطن دئیه رم تا جانیمدا جانیم وار
اوطن ترانانه سى شیرین، وطن دیتاری گوزه ل
و دیگر يئرده بو زمین ده وطنە خطاب دئیر:
وطن! گولدن، باهاردان ناظرین منظور و سنسن سن
گوزه لآدین سوزه ربال تک کلام آبداریمدان
ناظر تصادفی قلم اله آلمایر، او، شعر یازاندا دققلى دیر، و بو دققلى اوْنون
ابتکارلى: گوزونه - بنزه رسن - شاعر - بنزه و سایر موشگول ردیفلی شعرلرینده
گوزمک اوْلار. او، هله بو دقق ده وسوس حذینه چاتیر و چار پاراشعلرلر یاز بير.
بئله فۇرمۇ شعرلر یازماقدان نه ایسته بیر؟ آیدین دیر، ناظر اینجه فيکرى ايله
آنېر کى، بوژانزدا شعرلر سامباللى - آهنگىن و ریتم لى دیر. شعرین موسیقى سى
و موزىكى اوْلاندا شعره روح و عظمت بخش اندىر و اوْخوجونون رغبىن اوْزونه
دوغۇر چکىر.

ناظر، كلمه لرین «تقارن» اوْلدوسوندان دا بو يۈلدا فایدالانىر و شعرينى
رنگىن و زنگىن اوْلماغا چالىشىر مثلاً تخلص لرده: ناظر منظور. نظر ناظر. ناظر
نظاره سوز لو يۈنگىتىرمك دئىيگىمەزه آيدین آيت اوْلا بىلر.

عالملارىمیز بو اعتقاددا دىرلار كى: شعر او زامان اوْرهى ياتان و
نقسان سىز اوْلار كى، اوّندا «ضمىمېت»: كولگە سالا، يوخسا ضميمىت دن بوش
بىر شعر، ايچى بۆش طبىل دن
باشتقا بىر شىئى اوْلا بىلمز. ناظرده چالىشىر كى، بو فلسەنە يازدىقلاريندا
مراعات ائدر، اعتناء سىز چئورە سىنند واز كىچمە سىن.

ایندی بو شعری او خویون، گۆرون صداقت و صمیمیت او ندا ننجه دالغا
وورور؟:

گونشە بىزەين السىنى او زالت
وفا سونبولويم ڈر منى آپار

سنسیزلىك غمینىند قويىما ساراليم
محببت گولويم ڈر منى آپار

ناظر، او جسوز — بوجاقىز آذربايچان فولكور وندان و آتا — بابا مىللرىندن
آزىقق فايدالانىر، حتى بير پاراسايره ناغيل لارىمىزى دا نظمە چكىپ گلن نسل.

خاطىرە لرىاردىز و اونلاردان گۈزەل نىتجە لىر آلماق اىستە بىر بوزمۇن دە «پېشىك
ايسترپىنك اۇلا» داستانىنا بو مجموعە دە راستلاشاجاق سىنيز

او، ائرلىرىندە بوقۇن شعر صنعتلىرىندن افادە لەنېر: ايهام — كىايدە —
استعارە — مراعات النظير ... اونون شعرلىرىندە آشاردا شاردىر.

ناظر، حتى فارس دىللى شاعرلاردن استقبال ائدىر. مثال اۇلاق شىيخ
اجل سعدى نىن بوغزلىن:

گىرتىغ بركشد كە محببان همى زىن
اول كسى كە لاف ارادت زىد منى!

بئله احساسلى و گۈزەل استقبال ائدىب:
اگر او يىناتسا شمشىرىن دئسە كىيم بىذل جان ائتسىن

او ساعت سؤيلەرم: من! من! ايانىم امتحان ائتسىن
جانىمدان كىچىميش، منصور تك داره خىيدارم

اناالحق سؤيلەين عاشق گە كىدىر ترک جان ائتسىن
ناظر توركىجە — فارسجا ايستر عروض اولچوسوندە، ايسترسە هجا
(سېلايىك) بئلگۈسوندە شعر يازماقدا اقتدارلى دىر، و بو مجموعە دە بئله
فۇرمالاردان اۇرنىك لىر گۈرمىك ممكۇندور.

دئمه دن کئچمک ایسته میرم کی، ناظر قصیده ژانزیندا، قدیم سیاق
قصیده یازانلار کیمی اویودون، اخلاق درسی وئر مکدنساقینمایر. منجه بئله
اووزون شعرلر ایندی الله خوشـا گلـیم اولـمور و بـیر آـز ذـوقـا وورـور. یعنـی معاصر
گنج لـریمـیز بـئله شـعرـلـرـی اـقـیـالـ اـئـمـهـ بـیرـلـرـ، اـوـنـلـارـ اـیـسـتـهـ بـیرـلـرـ کـیـ آـزـ
درـیـاـ مـضـمـونـ الدـهـ اـئـسـیـنـلـرـ

گنج لـرـیـمـیـزـ دـیـرـلـرـ: قدـیـمـ شـاعـرـلـرـ شـعـرـینـ الدـهـ سـیـخـیـبـ یـئـهـ آـتـانـداـ
عمـومـیـتـ لـهـ قـالـانـ «ـتـیـلـیـفـ» دـیرـ، آـمـمـاـ چـاغـدـاشـ شـاعـرـلـرـ شـعـرـلـرـینـ سـیـخـیـبـ یـئـهـ
تـولـلاـیـانـداـ گـرـکـ «ـنـارـینـجـکـ» اـوـلـسـونـ. یـعنـیـ هـمـ سـسـیـ خـلـقـ اـوـیـالـتـسـینـ، هـمـدـهـ
پـارـتـلـایـشـدانـ بـیرـایـزـ قـوـیـسـونـ!

نـاظـرـ، تـابـلـوـیـارـاتـمـاـقـدـاـ مـاهـ بـیرـ رـسـامـ دـیرـ. اوـ طـبـیـعـتـدـهـ اـولـانـ گـنـزـهـ لـلـیـکـ لـرـ وـ
ایـنـجـهـ لـیـکـ لـرـ حـسـاسـ طـبـعـیـ لـهـ دـوـیـورـ مـثـلـاـ «ـوـصـالـ نـغـمـهـ سـیـ» بـیرـ غـزـلـدـهـ بـئـلهـ بـیرـ
تابـلـوـرـسـ اـئـیـرـ:

ایـ دـلـ! دـورـ آـچـ دـیـلـکـ قـاـپـیـ سـیـنـ، بـوـسـتـانـهـ باـخـ
گـئـرـ بـیرـ نـئـجـهـ چـیـچـکـ لـهـ دـؤـلـوبـ لـالـهـ زـارـیـمـیـزـ
بـیرـ یـانـدـاـسـوـسـنـ اـپـلـهـ شـقـایـقـ قـوـجـاـقـلاـشـیرـ
بـیرـ یـانـدـاـ وـئـرـمـیـشـ الـ الـهـ سـرـ وـ چـینـنـارـیـمـیـزـ
بـیرـ یـانـدـاـ سـازـیـمـیـزـ سـوـزـ آـچـیـبـ حـسـنـ یـارـدـنـ
بـیرـ یـانـدـاـ وـصـلـدـنـ دـانـیـشـیرـ عـوـدـ وـ تـارـیـمـیـزـ
بـیرـ یـانـدـاـ مـئـیـ تـوـکـورـ قـدـحـهـ پـیـرـ مـیـکـدـهـ
ایـچـدـیـکـجـهـ اـوـدـ تـوـتـوـبـ آـلـیـشـیرـ پـوـدـ وـ تـارـیـمـیـزـ

بوـمـجـمـوعـهـ دـهـ اـورـمـوـدـرـیـاـچـاسـیـ» عـنـوـانـلـیـ شـعـرـ چـاـپـ اـولـوبـ کـیـ،

اونادا تۇخۇنماق اىستە يېرم و سىزى بولىرىمۇنۇن ئۇخوماغىنا آرىقىك گۆزو
يۈلدا قۇيىمايرام: هەركىس اۇز باخىمىن اپراز ائتمىكە حقلى و آزاددىر. من دە بولۇتىما
بارە سىننە ئۇز نظرىمى يازماق اىستە يېرم. شايد كى، بىر عتە بولىرىما مخالف
اولسىنلار.

«اورمو درياچەسى» منظومەسى، اوستاد شهرىيارىن «سەھندىيە» سىنەتاي
بىر منظومە دىر. اڭگىر شهرىيارىن سەھندىيە سىننە گۆزەل و جالب «صىخەنە» لرىيارانىب،
نااظرىن دە بولىرىمۇنۇن ئۇندا ئەنلىك ئەنلىك ئەنلىك ئەنلىك ئەنلىك ئەنلىك ئەنلىك ئەنلىك
اوستۇنلۇيو اۇندا ئەنلىك كى، بورادا ئەنلىك - اوبامىزىن عنعنه لرىيندن و گۆزەل
رسىملەرنىن الهام آلىپ و اۇخوجونو رؤيالرە دالدىرىر و خىال قانادلارىلا سمالىرە
گىڭىتمە يەسۋىرىلىك ئەنلىك.

نااظر بولىرىمۇنۇن ئۇندا ئەنلىك كى، «بىر طوپلەن» دئىك اۇلار، افتخار يارادان و
تارىيخە خط و جهت و ئەرەن شخصىت لىدەن خاطىرلايىپ. منجە داها بوندان گۆزەل
و صەق ئەتكە ئۇلماز. بىر باخىن:
وار «حسىن كورد» كىمى شىرى
«مېشىۋ» تك اوجا داغى
آب زەزم كىمى كەرىزى - بولاغى
سۇلمايان باغچاسى - باغى
او «خىابانى» و «معجزى» كىمى اثولاد دۇغۇبدور.
ظالىمىن بورنۇن اۇرۇپ بىر دەنلىك ئەنلىك ئەنلىك ئەنلىك ئەنلىك ئەنلىك
«شىخ مەممود» و «الهام ئەللەيىپ» «گلشن رازى» ئى
أۋىرە دىپ راز و نىازى،
گۆستەرىپ قىش گۇنۇيازى.

* * *

كورسولر اوستە دوزولمۇش گئچە لر «شب شەرە» لىدەن
ھەر بىرياندا دېئىز: آخ نە شىرىن خاطىرە لىدەن

ائندىرىرلر «قوهونو»، «قارپىزى»، «نارى» هئەرلدن
 آى سالار آغ شافاغىن پىنجرە لەدەن
 كىشى قاققىلىتىسى، آرواد گولوشو گۈيلەر قالخار—
 قاپى لاردان، باجالاردان.
 ائشىدىرلر نە شىرىن دادلى ناگىل خىردا اوشاقلار—
 قارىلاردان، قۇجا لاردان.
 «آدى» اىلە «بودو» نۇن شەھەر قۇماق گئتمە لرىيىندەن
 قورولوب بىتىمە لرىيىندەن
 «جىرتىدان» يىن ھېۋىزە بىر ديو اىلە جىنگ ائتمە لرىيىندەن

گۆز قاباغىندا گلېپ — كىچمە دە بىر — بىر كىچە جىكلەر—
 او شىرىن بازلى قاتىق لار
 او گۈزەل، دادلى چۈرە كىلر
 او عطوقلى كۈنۈل لر، او مەختىلى اووه كىلر
 او آسەن تىلە له پولك لر
 دۈلاشان بىل لە بىر كىلر
 او بۇيۇن باغلى بويونلار
 او بىلرزىيک لى بىلك لر
 ھەم او عصمتلى قادىنلار
 او ياشىل — قىرمىزى مينجىقلى او زون شلتە — تومانلار
 او شەامتلى جوانلار
 پاپاغى يانقىلىجى دوزگۈن او غىرتىلى جاھىل لار
 او صاداقتلى آھىل لار.
 داها بوندان آرتىق دئەم يىب او خوجولارى بومىجىمعەنى احتواه ائدهن
 شعرلىيە توصىيە ائدهر، ناظرىن بوشىرى اىلە سۆزومۇزه سۇن قۇيورۇق كىي:

ناظرم غصه دن دوشگون
ایلقاریم دوز، سۆزوم دوزگون
دئیه جىكدىر ئەليم بىرگون
اولمە — اولمە، ساعۇ اۇل شاعر!

بىز عزيز شاعرىمىز «ناظر شرفخانەسى» اوچۇن اوزون ئۇمۇر، غىمىزىز
كۈنۈل و ادبىاتىمىز ساھىسىنە باشارىيالار و اۇغۇرلار دىلە يېرىك.

ادبىات خادمى: يعىيٰ^۱ شيدا

گرفتار اۇلسون

هم الين، هم قلمىن تۈركىجە يازان! وار اۇلسون:
 سنه مۇڭلا على هرىئىرده نىڭھەدار اۇلسون.
 تۈركو، غېرتلى، شەماشتلى اىيگىدلەر دىلى دىر،
 قۇيمايمىن جان سىزە قوربان، بىلە دىيان خوار اۇلسون.
 كىيم اوكتىسا دىلىنى، دىنинى، اصللىتىنى
 ياشاماغلىق بىلە بىر ناخلفە عار اۇلسون.
 صەف چىكىب گول دايىانار اۋزگە گۈلوستانلارادا
 نە روادىر بوقە رىباغدا بىزىم خار اۇلسون؟!
 يېغىشىن داغلارى، داشلىقلارى ھموار ئالە يك
 تا وطن مولكۇ سراسر گول و گۈنزاپ اۇلسون.
 بولبول آواز اۇخوسون، قوتىچا آچىپ، گول گۈلسون،
 باغ، تراوتلى بوداغلار دۇلۇسو بار اۇلسون.
 يۈل سالىن شعر ايلە، عرفانلا اورە كىدىن اورە يە،
 تا كى عرفانلا سعادت يۈلۈ ھموار اۇلسون.
 بند اغىيارى آچىن دىلىرىمەن بۇ يىنۋىدان،
 قۇيمايمىن كۈنلۈنۈ آزىزدە اغىyar اۇلسون.

منى مين درده گرفتار ائله ييب خطىيندن
اۇنبو خىطە سالان، درده گرفتار اوْلسون.
بىز كى شىرىپ لېيىھ مين كرە قوربان دئمىشىك
نه روادىر يادا، بىگانە يە اوْياراوْلسون
ياد و بىگانە بارىن قدرىنى حاشا بىلمز،
((قىس)) لازىمىدى كە «ليلا» يە خرىدار اوْلسون.
ۋئرمە يىن غىرالىنە زولف خم اندر خمى نى
نئجە مومكۈن كى پرى دىوه گرفتار اوْلسون.
هانسى ئالىيم آىيرىپ عاشيقى معشوقۇنداڭ
گۈرۈم آللە، ايکى دونيادا دل افكار اوْلسون.

وطن سنسن

او گوندن کی، او راق دوشدومن او شیرین دیل نیگاریدان
بئریکدیم وارلیغیمدان، تنه گلديم روزگاریدان.
اگرچی لاله تک با غریم قان اولدو فرط فرقتند،
ولی عشق آتشی قالخار بوقلب داغداریدان.
گوروم یارب! شرار هیجردن قلبی کباب اولسون-
منی هر کیمسه کی، آیری سالیب یار و دیاریدان.
نه قدری ایستیره چیخمیر یادیدان یادی دلدارین،
سوروش، گر ائتمیسن باور، بو چشم اشگباریدان.
سوزارمیش قوچادیر، بیرآن شکوفا اولمایر کوئنلوم،
کوسوم بیلمم کوئولدن یا بو بخت نابکاریدان.
خران و رموش آغا جلارتک نه دن اوز باشیمی یوْلوم؟
سارالدى صورتیمه تا آیری دوشدومن نو باهاریدان.
نه تنها سیل اشگیدن یئر اهلین چولغا یار مُحت
گئیون اولدو زلاری مورگو و ورانماز آه و زاریدان.
منیم یاریم کی، آفاقی منور ائیله بیب گون تک
نه دن محو ائیله میر ظولمت غبارین شام تاریدان؟!
وصالی اولماسا قسمت، قوچیون بیر یوْل چیخیم داره
دار اوستوندند آلیم عطرین کیچیم دارونداریدان.

بۇلۇندو بىنوا قلبىم بۇلۇنمۇش ئۆلکەم اوغرۇندا،
 نئجە قاوزانماسىن فريياد حىرسەت پۇدۇتاريمدان.
 سۇرۇش احوالىمىي اوّددا يوواسى اوّدلانان قۇشىدان،
 آليشىسین بىندىن قىصە اندوهباريمدان.
 داها گۈز ياشىمەن سىررەن دە قان ياشلى آرازدان سۇزە،
 اوتايدا «بختىار» يىمدان، بوتايدا «شهرىيار» يىمدان.
 چىكىرىل نقش حسن طلعتىن شىرىن غىزلىرده،
 يازارلار بىر عئمور گۈزىدە دايامىش انتظاريمدان.
 وطن! گولىنى، باهاردىن «ناظر» يىن منظورى سەنسەن، سەن،
 گۈزەل آدین سوزور بال تك كلام آبداريمدان.

وطن ترانه سی

«آغلار»ین شعرینین جاوابیندا

کیمین کی اولسا منیم تک جاھاندا یاری، گوزه ل
کئچر همیشه اونۇڭ روز و روزگارى، گوزه ل.

محال دیر کی بیر اۇزگە نىگارە باغلايا بئل
او عاشيقين کی اولا يارى خوش نىگارى، گوزه ل.
برابر اولمايىب اولماز منیم گوزه ل ياريما
اگر بتون تونا هر شهرى هر ديارى، گوزه ل.

بهشتە، حورى يە، قىلمانه اعتنا ائله مز
کیمین کی اولسا منیم تک جاھاندا یارى، گوزه ل.

نه يار، او يار کی گونشدن اوزو خراج ايستر
جلالى، كوكبەسى، قدرى، اعتبارى گوزه ل.

نه يار، او يار کی گوزه للىك شىكار گاهىندا
الى اوغرولو، اوخوبى خطا، شىكارى گوزه ل.

او يار کی سينه لرى قانه دوندەرر گولوشو
آلان خومار باخىشى الدن اختيارى، گوزه ل.
بوخاقى، غېغى، گوز-قاشى، كىپرىيگى گۈيچك
دۇداغى بال، سۆز و خوش، قددى گول، عذارى گوزه ل.

كشىدە قامتىنە بير باخىن قىامت دير
دوروشوناز، گوروشو سۈمه لى، وقارى گوزه ل.

قاشىندا كعبە مجسم، دؤشوندە آب حيات
اوزون شلالە كىمى زولف مشگبارى، گوزه ل.

خيال كيلكى چكىيدىر مىگراو شوخ گۈزونو
 كى گۈز گۈزەل، او گۈزوندى سوزەن خومارى، گۈزەل.
 آچاندا آغزىنى نازلى چىچىك كىمى گۈلوشە
 تېسمى ئىللەير هر گۈزەل باهارى، گۈزەل.
 آپاردى طاقتىمى بىر باخىشلا قلىمدىن
 باخىن گۈرون نىئە ئۆينار گۈزو قومارى گۈزەل.
 ايانان كى ايندېيە دك ابتداي خلقىدىن
 منيم يارىم كىمى خلق ائتمە يېبدى تارى^۲، گۈزەل.
 يانىب ياخىلدى كۆنۈل آتش محبتىنە
 بو اۇد نە اۇددۇ خىدایا اۇفون شارارى، گۈزەل.
 سورۇشسالار نە دىر آدى بودلېرىن «ناظر»!
 دئنن وطن، كى داشى، تۇر پاغى، غبارى، گۈزەل.
 وطن - وطن دئىر رەم تا جانىمدا جانىم وار
 وطن ترانەسى شىرىن، وطن ديارى، گۈزەل.
 بو شعرى «آغلار» ايازدىم كى گۈن بە گۈن اۇلدو -
 هم انسجامى ماراقلى، هم ابتكارى گۈزەل.

۱ - آغلار حزرمىلى شاعر صادق شناور كى شعرده آغلار تخلص اىدەر.
 ۲ - تانرى

یۇرۇلماز بىرچاي

الا سئودى عاشيقلىر! منيم بير مە جمالىم وار-
 كى مشكىن خط و خالىندان مشوش بىر خيالىم وار.
 آدى داغ تك صلاابتلى ، دەنیز تك شانلى ، شۈكتلى
 آى اوزلو، گون محبىتلى بوت حورى خصالىم وار.
 صنوبر قد رعناسى ، اوْزۇن زولف دل آراسى ،
 گۈزۈنده جان تمتاسى ، دۇداغى اوسته بالىم وار.
 بهشته ، حوره ، قىلمانه ، قصوره احتياجىم يوخ ،
 منيم كى دلبىر حورى خصال بىمثالىم وار.
 شىرىنىدىر ، سانكى جانىمىدىر ، آخان جسمىمىدە قانىمىدىر ،
 وصالى آرمانىمىدىر ، فراقىندا زوالىم وار.
 اگر باش اىستە سە وئررم ، اگر جان اىستە سە لېئىك ،
 نە اوْلسا امرى ، فرمانى ، منيم دە امثالىم وار
 گۈنش تك گون بە گون آرتىر جاھاندا شهرتى ، نامى
 نە حشمتلى حبىبىم وار ، نە خوش منظر مارالىم وار!
 ازىزىدە بىر اىچىم اىچدىم اوْنۇن صەبىاي عشقىنەن
 الى صىح قىامت سىنەم اىچرە شور و حالىم وار.

چیخا هیهات اولسمنده وصالین شووقو باشیدان
 یئرولماز بیر چایام دریای عشقه اتصالیم وار.
 محبت چشمہ سی بیر چشمہ دیر اوندا زوال اولماز
 منیم بو چشمہ دن بی وقهه شرب لايزالیم وار.
 نصیحت ائیله مه ناصح منه عشق و محبتدن!
 نه وعظه اشتیاقیم وار، نه مثیل قیل وقالیم وار.
 کتابی، دفتری گرمه! دلیل آختارما مدلوله
 سوْروش مندن کی عشق آدلی دؤشومده آل میدالیم وار.
 منم «ناظر» بودور آرزیم کی گؤرسم بیر نظر یاری
 اونا بذل ائیله یم هرنه کی الده جان و مالیم وار.

بیر با خیش

بیرنیگاریم وار پریشان با غریمی قان ائلهین،
 زولفو تک احوالیمی دائمیم پریشان ائلهین.
 صبریمی تاراج ائدهن، الدن آلان آرامیمی.
 عشقی . مجنون تک منی روسای دُوران ائلهین .

سیرریمی افشا ائدیر هریاندا شهلا گوژلری .
 یوخ بوگیزلین دردیمی بیریاندا عنوان ائلهین
 بوینوما زنجیر آسیب ، دیوانه لرتک گردیریر ،
 بیلمیرم بو کافری کیمدیر مسلمان ائلهین !؟
 اولما یادی عشقند ای کاش عالمده نیشان ،
 یا اولا یادی ، اولما یادی خانه ویران ائلهین .

وای نه خرمتلر کی سؤدادن توقب اود ، یاندیلار !
 وای نه دریالر کی عشق اونلاردا طوفان ائلهین !
 کهر بایه او خشایار حسرت غباریند ان او زوم ،
 هارداسان ای تور پاغی یاقوت و مرجان ائلهین .

بیر با خیش بو درده دوشموش کوئلومون درمانی دیر ،
 «ناظر» ا آمما هانی بو درده درمان ائلهین .
 عاشيقی بیچاره یازمیش ، بیوفا معشوقه نی -
 گوئیا روز ازل دونیانی بنیان ائلهین .

آمان سندن

گولوم! بير آچ دۇداغىن گول كى، گولسون گول ستان سندن
 جفانى. جۇرۇ ترک ائىلە كى اولدوم باغرى قان سندن.
 ساتاشدى تا گۈزۈم روخسارىنى، غەمدن آمانىم يۇخ،
 منى بىر ناواك مىڭان اىلە بىيىخدىن، آمان سندن!
 گۈزۈمە دائىما اوينار سىنى شۇوقۇندان اولدوزلار
 نە دن كۈنلۈمە حىسرت وار زىمەن تا آسمان سندن.
 آياقدان دوشدو گۈز بىر بىئەلە صىبر و انتظار اولماز
 اليمدن توت كى، اود توتدۇ آلىشىدى خانمان سندن.
 عزيزىمسىن، نىڭارىمسان، بېشتىمىسىن، باهارىمسان
 دايائىسا دىزلىرىم بىرگۈن، آلار قلبىم توان سندن.
 فقط چۈللەدە، داغلاردا، دەنیزلىرە حەشىشىن يۇخ،
 قولاق وئرسك، ائدەر صحبت، كىران تا بىكىران سندن.
 گەھى «ليلا»، گەھى «عدرىا»، گەھى «شىرىن» مثالىندا
 هەر بىر لفظ دە يازمىش شىرىن بىر داستان سندن.
 سراسر مولك دۇنيانى دۇلاندىم، گىرىدىم آردىنجا
 كى جانسىز جانىما اولسا آلام بىر ذە جان سندن.
 سۇلۇ، ساغى سوراغلاشدىم، ولاكن يىئەم دىيم كامە
 قايىتدىم خستە دل، يۇرغون يىئە ناكاماران سندن.
 دوبارە ائىلە دىيم رجعت، سنى كۈنلۈمە آختاردىم
 نە گۈردىم، جملە اعضايە جوشۇر پىوستە قان، سندن.
 اودور علت سنى «ناظر» سوراغلار پۇد و تارىندا
 كى هر پۇدى، كى هر تارى وئر بىر-بىر نىشان سندن.

خومار گۆزونه

چكىندە سورمە، مەنیم دلبرىم خومار گۆزونە
جاھاندا ھرنە قىدە رناز وار، جومار گۆزونە.
بىلىنىم كى، او گۆزدە نە سىر و حكىت وار
كى ھركىم اوزىھ اوز اولسا، گۆزو تومار گۆزونە.
اڭله او شوخ گۆزونو اينجە خلق ائدىپ تانرى
گۈرنە طلعتىنى ھر كۈنۈل اوamar گۆزونە.
آمان كى، بىر باخىشى اوددو جملە وار- يۇخومو
ئىچە اوغورلۇ دوشۇر، دۇغرۇسو قومار گۆزونە.
گۆزونە گۆز! كى، اوره ك شانە تك اولارشان-شان،
چكىندە ناز ايلە كىپرىيكلرى طومار گۆزونە.
او ناز دانە يە بىر تكچە من وورولما مىشام،
كى، وار وورولمۇشوبىيحد و بىشمار گۆزونە.
بىر اوزگە دلبرە «ناظر» نظارە ائيلە مەيىب-
اولحظه دن كى، باخىب بىر باخىش خومار گۆزونە.

ناره بىزه رسن

شىرىندىرلىرىن بىر ئىنگ شىڭ باره بىزه رسن،
 گۈزە لىلېك بوسنانىندا گولەن گولناره بىزه رسن.
 خرامان قىدىنى بىرگۈن خىالىم ائىلە دى تصویر
 كۆنۈل سىسلەندى بە بە نە خۇش رفتاره بىزه رسن.
 سنى گۈرجىك باخىشلار آسلا تار گۈزىردىن اولدوزىتكى
 گۈلۈم! اعجاز ائدىرسن، ياكى افسونكاره بىزه رسن؟!
 كېچىنە خاطىپىمىدىن جان اولار آكىنە عطر ايلە
 عطىرىلى بىر گولە ياكى گوللۇ بىر گولزاره بىزه رسن.
 منى بىر اينجە تئل لە آسلا يانددا دارە خلق اىچره
 ترەمم ائتمە يەن اعجووبە بىر طەراره بىزه رسن.
 گۈزە لىسن، نازىنىسىن، نازلىسان، هېچ يانددا مىلىن يۇخ
 تعجىب دىر ولى گاھ نورە گاھدان نازە بىزه رسن!
 نظردىن «ناظر»ى آتدىن، آتاركىن قول كىمى ساتدىن،
 رقىيە قاش - گۈز اۇيناتدىن، نە ئاليم يارە بىزه رسن!

کسیب آمانیمی

عشق آتشی از لدھ قیزیشیدیردى جانیمی
 آخریدا اود ووروب داغیدیب دودمانیمی .
 باخسا گورکى بىرده ساغالماق اوميدى يۇخ -
 هانسى طبیب رنگ رۇخ زعفرانیمی .
 بىر يۇل افون گۈزۈم ساتاشىپ گول جامالينا
 گۈر نە ياخىب شاراھ، يېخىب خانمانیمی .
 يازدىم اوره كده گول دۇداقىنidan سوزەن سۆزو
 وئردىم وفا يولوندا عجب امتحانیمی !
 قۇرخوم بودور كى عالمى قانە به لشدىرە
 بؤيلە كە قانە تشنە گۈزو، توڭدو قانیمی .
 سئۇدا بلا كشىدە سى يىم، عشق اسىرى يىم
 قۇيدوم بو يولدا ھم باشىمى، ھم دە جانیمی .

يۇخ حاجتى نصىحىته ذىوانە عاشقىن،
اى شىيخ قىل وقال اىلە يۇرما روانىمى.
ايلقارە باغلى يام، ولى قورخوم بودۇز، گۈزو-
فاش ائلە يە اوره كىدە كى سىررنەھانىمى.

دوشسە يۇلۇن صبا او حىبىن دىارىنە
گۈرسىن اڭر او دىلبر شىرىن زبانىمى -
سۇيەلە-نظردىن آتما بودلختە «نااظر»ى
عىرش علايە قۇزاما آه و فغانىمى.

اولدوزلو بىر سىمادى گۈزۈم اشگ شۇوقدىن
سن گل آى اوْل، شفقلى ائلە آسمانىمى.
سىندى قانادلارىم مارالىم، يۇخ شكايىتىم
آللاھە باخ، داغىتىما گىلن، آشيانىمى.

جوانلیق باهاری

گرآلساروزگار الیمند، قراریمی
 آله بیلیر کی وئرمەرم الدن نیگاریمی
 گیسوی تابدارینى هرگز بوراخمارام
 هرچند ائیله ییبدى فارا روزگاریمی
 کونلوم باغیندا آرزى نهالى چیچیک له نیر
 اى کاش يار گلیب دۇلانا لاله زاریمی!
 زاهد کی دانلاپپر منى - اوزدوندر عشقدن
 من تک اسپر عشق اولاچاق گورسە ياریمی
 بېر تاریخ جانىمدا کى يار اوّردا اولماسىن
 يوخ باورىز؟ گلین دۇلانيں پود وتاریمی
 باشىم يارين، جانىمدا يارين، والىقىم يارين
 وقف ائتمىش يارا ھامى دار و ندارىمی
 اىسترسە اولدۇرە منى اىسترسە ساخلايا
 تاپىشيرمىشام او سرورە اوّز اختىارىمی
 مىن عشق و اشتىاقىلە هر شام تا سحر
 تىكىدىم يۇلا بودىدە شب زىنده دارىمی
 باشىم آغاردى قاش آغارىپ صبح آچىلمادى
 گون چىخىمادى كە روشن ائدە شام تارىمی
 جانىم چىخىنجا گۈزتىكەرم يارى گۈزلەرم
 يائىه مبدل ائیله مرم انتظارىمی
 «ناظر» قۇجالمىشام بو اميدىلە قالمىشام
 بلکە گۈزوم دوباره جوانلیق باهارىمی

حسرت

«بختیار واهابزاده» معلمه اتحاف

قالمیشدی گۆزۈم چۈخ اوزون ایللر سنه حسرت،
سن بىلەمە ايچىرىتمىشدى نە قانلار منه، حسرت.
خۇش لەھجە لى بولبول نە روا باغانلى قىسىدە-
بىر عۇئەر قالا نىسترنە، سوسنە حسرت.

بىخ آېرىلىقىن سىدىنى اى شانلى وصالىم!
قوٰيما قالا بوندان سۇرا كۈنلۈم سنه حسرت.

آللاها گۈرە غىمىلى فراقىن تىلىن قاز!،
حرمانى گۈئۈر، قۇى قالا اھرىمنە حسرت.

حسرت قانىمى ايچىدى يوز ايلدن بىرى، من دە-
قانىن ايچەرم گر گۆزۈمە گۈر سنه حسرت.

اولدوز گۆزوتىك گۆزلە مىشىك شانلى باهارى
ياز گلەمە دە دىر قۇيما آسە گۈلشنە حسرت.

DAGLAR BİTİRƏN گۆللىرى دە شىلەسى قارسار-
اودلو نفسىن سالسا 1گر كۈوشىنە حسرت.

«ناظر» دعا قىل دۇستلارىمىز بختىار اولسۇن
تا وار ياشايىش، قىمت اولا دوشمنە حسرت.

وصال نغمه سی

شیرین اُلوب، ماراقلی اُلوب روزگاریمیز
 گول گولدو، قوچا گولدو، قورولدو باهاریمیز.
 ای دل! دور آچ دیلک قاپیسین، بوستانه باخ!
 گوربیز نجه چیچکله دُلوب لاه زاریمیز.
 بیریاندا سوسن ایله شقایق قوجاقلاشیر
 بیریاندا وئرمیش ال-اله سرو و چیناریمیز
 بیریاندا سازیمیز سوْز آچیب حسن یاردن،
 بیریاندا وصل دن دانیشیر عود و تاریمیز.
 بیریاندا مئی توکور قده حه پیر میکده،
 ایچدیکجه اُد توتوب آلیشیر بود و تاریمیز.
 اولدو زلو بیر ده نیز کیمی گوزلرده اشک شوق
 سوْدالی سینه لردہ محبت شراریمیز.
 گول باشلاییب تبَّسمه، بولبول ترنَّمه،
 جان پرده سیناده نغمه چالیر نغمه کاریمیز.
 باغ جنانه طعنه و ورور آذر اُلکه سی
 ملک سبا یه فخر ساتیر شن دیاریمیز.
 حسرتله بیر عُمور گوزوموز باخدی یوْلalar
 شکر آللaha یئتیشدی باشا انتظاریمیز.

يۈللار آچىلدى، گىلدى وصال، اوتدۇ آيرىلىق،
 چىخدى گونش، يېتىشدى سۇما شام تارىمىز.
 هر شهرىدە يارىن سۆزودور دىللرىن سۆزو،
 آمما حاييف كە اورتادا يۇخ شهر يارىمىز.
 منىن دئىين او شعر و ادب پادشاھينا
 دور ياتما اي قرار دل بىقراريمىز!
 دور سىنه لىرده مۇوج و وران اشتىاقە باخ! -
 دريا اوْلوب اوْ گۈزدن آخان آبشاريمىز.
 دور باغچامىزدا گۈر نىجە آيلىشدى مئيوه يە -
 سن، اشگىچىمىلە سوواران شاخساريمىز،
 دور تۇر پاغىن كرامتىنى سؤيلە گوللرە،
 تور پاقلاڭ آلتدا ياتما بىزىم افتخاريمىز!
 يار دردى دىرسىن سايانغىن دردى «ناظر» يىن
 دور بلکە درمان ائىلە يە بودرە يارىمىز.

شهریاریم گئدیب الدن

اوستاد شهریارین ماتمیندە

گون با تیب، ماتم و محنت بور و یوب شهر و دیاری
سانکى غم پرده سینى آس迪لار آفاقین او زوندن؛
اله نیر قیرمیزی مرجان شافاغین قانلى گوزوندن.

جارچى غم جارى چكىر،
مارش عزا قالخیرى سازدان،
آخرى قان-ياش آرازدان.

زخمە نین سینە سى زخمى؟
سېزلا يېر تارى سە تارىن؛
سور و یور هر طرفە پىك بلا غصە قاطارىن؛
اولما گولزار ادب ده او خويان بولبول اولوب دور؟!
يۇخسا گولشىن پۇزولوب، باغ و باهارىم گئدیب الدن!
شهریاریم گئدیب الدن.

او جالىر نالە سىسى گۈيلە يېر حنجرە سىندىن؛
هر طرف او دلو جەھىم دىر گۆزۈمۈن پېنجرە سىندىن؛
غم - كدر دىر كى شارىلدىر ياشايىش داغ - درە سىندىن.

چالىنير صور، قولاقلار كار اۇلور قۇرخولو سىسىن؛
دايانىر قلب طېيىت دوشور آفاق نېسىن؛
اولما يا مەھىر عظمى قورلوب ولولە لە وار،
گۈزى يېردىن او جالان ولو له دن زلزلە لە وار!

گۆئى ده فرياد چكىر صير و قراريم گئىب الدن؛ -
شهرياريم گئىب الدن.

داها زمزم گۈلۈنه جىلوه لى اولدوزلار ئامىرى،
داها مهتاب يايلىمير، داها آى جىلوه لە ئامىرى،
داها گون زىلى شالى باشا سالىب قاش - گۈز آتامىرى،
يئىدى رىنگ ايلە چىچىك شاخە لر اوستوندە بزە ئامىرى،
عشوه لى، نازلى مارال بااغدا نشاطىلە گۈز ئامىرى،
ائىلە بىل كى قۇجا صىيات آئىرىپ شهر غزلدن -.

او آلا گۈزلو غزالى :

ياس باتىب ياسە، شقايق يارالى، لا له عزالى،
سرۇنازىيم ده گئىب قارە كى ياريم گئىب الدن؛ -
شهرياريم گئىب الدن.

بىر طرفده دايانييدير قۇجا حيدربابا ياسلى،
غىصە دن سينە سى پاسلى،
او علو اۇلموش آتاتك قول توغۇنلا لىرى بااغلى،
گۈزو ياشلى، اورەيى آتش هيجرانىلە داغلى؛
دaiانيib و قريلە ...
آنچاق كى اورە كىلدە سالىرايز، -
سينە سى ايچەرە اونون گىزىلەنن اندوھ و فعاني.
ائىلە بىل نئشتەر ايلە قلبىنى ئىشتەرچى يارىيدير
گۈز آچىپ يارە لرى آخىمادا زىير چىرك ايلە قانى.

بیرطرفده اوره بى شعله چكىر «شانلى سەندىن»
«باشى طوفانلى سەندىن»؛

اۇدا، حىدرىباتك اۇغلو اۇلوبور ساياغىندان،
بورو يوب غم بولودو غصە ياغىرال - آياغىندان؛
بئىلە غم پالتارىنى آينىنه گىيمىكە كى شايد -
اۇدا من تك ائله بىل آيرى دوشوب ائل داياغىندان.

بیرطرفده ساوالانىن گۈزۈنۈن ياشى دايامىر،
اوجالىر نالەسى افلاكە - وقارىم گىدىپ الدن؛ -
شهرياريم گىدىپ الدن.

آمما شۈكتلى «دماوند» ائله «البرز» ايله «الوند»
الدە گول حلقەسى، باش ساغلىقى عرض ائتمە يە حاضىر؛
قوچا حىدرىبابا يَا گۈزلى اعجاپىلە ناظر -
دایانبىلار ھامى تعظىم ايله دىللەدە تسلى.

صدر مجلسىدە قرآن اۇخويور «حافظ قرآن»،
قۇچامان «سعدى شيراز» دوروب الدە «گولوستان»،
«صاحب» يىن گۈزلى ياشلى، الى قولتوغىدا «ھمام» يىن،
قارا كۈينك گىئىنېب «گنجوى» و «خواجە شىروان»،
ائله يېر هەر طرفى عطر گولاب ايله معطر -
قطرة اشگىلە «قطران»،
«صاحب» آغلىرى كى منىم نازلى نىڭارىم گىدىپ الدن؛ -
شهرياريم گىدىپ الدن.

اوجا داغلار ھامى تعظيم ايله، تكرىم ايله بيردن
قۇچا «حيدر بابا»نى جان كىمى آغوشە آلىرلار،
بۇينونا حلقة گول، حوزمت و عزتله سالىرلار.

قۇچا «حيدر بابا» گۈركىملى وقارايله دايىنمىش،
پۇزمايىر و قرىينى هر چند اوره ک در دىلە يانمىش،
سېينەسى قانە بۇيانمىش؟

بىردىن آمما گۈزونون ياشى آخار صورته، آغلار،
مات و حىرت زده سئل تك گۈزونون چىشمەسى چاغلار،
دئىر:

— اى عرشە چاتان باشلارى ايللر بۇيوداغ لار!
دەلەيىم، شاه بېيىم، صبر و قرارىم گىدىب الدن،
شهر يارىم گىدىب الدن.

او كى آفاقى مسخىر ئەلەيىب گون كىمى آدى،
او كى شعرىيندە شعورو، او مدادىيندە، ودادى،
«او قارانلىقلارا مشعل،
او ايشقىلىقلارا هادى،
حقە، ايمانە منادى»

او، شىريين نغمەسى اوڈلۇ،
او، درىين شعرى اثرلى،
 DAG كىمى قدرتى سوئسوز،
قىلىجى الدە كىرسلى
علي او ولادى ...

علي تك يازىق اينسانلارا حامى،

بینوالر دایاغى ،
غىصە داڭى ،
عىن امامى ؟

قەھر و خشمىندن اۇنون زاغ-زاغ آسر قلب حرامى ،
كۆكلەيىپدىر اوْ ماراقلى حياتىن دويغولو سازىن ،
اوْخويوب نغمه لرىن «دېلغىمى» سين ، «ترک» و «حجاز» يىن ،
اوْ ئەرىپ حق-حق و هو-هو دئەننин جملە نيازىن ؛
باشىم اۇندان اوچالىپ دىر ، دايانيپ عرش علايە ،
اوْ ، «سەند» و «ساوالان» ئى گتىريپ شور و نوايە ،
اوْ ، دئىيپ درس محبّت ،
اوْ قوروب عشقىن اساسىن ،
اوْ ، قازىيپ كىنه لرىن كۆھنە بناسىن ،
اوْ ، منىم جامىمى دۇلدۇردو مئى حېت ولادن ،
اوْ ، منىم جانىمى سرشار ائلە دى عشق و صفادن .
ئىچە قان آغلامايمىم ، داروندارىم گىئىب الدن ؛ -
شهريارىم گىئىب الدن .

اورکده انتظاریم وار

بۇغۇلموش چن كىمى هەرچند روز روزگارىم وار
ولى اولدوزلو سينه مده عقىق شاھوارىم وار.
محبّت بزمگاهىندا صاباحى اىزلە يىن شمعم
كى بىر گۈزدە شارىم وار، بىرىننە آبشارىم وار.
گۈزۈم بىر گۆللۇ گولشىدىر، نۇلار، گل بىرتماشى!
ئىنجە گۈراشك شۇوقۇمدان چىچكلى لالە زارىم وار.
دىلک لر قۇچاسى بىر آغىز آچماقدا، گولمكده
اومىدلر، آرزى لار باغىندا بارىم وار، نۇبارىم وار.
اگر «ليلا»سى وار «قىس» يىن اگر «شىرىن» ئى «فرهاد» يىن
منىم ده بىر اوزون تىللى، شىرىن دىللى نىڭارىم وار.
آيىلمىز قامىت ايلە دورموشام محىتاب عشقىنيدە
«تولا» دن نصىبىم وار، «تېرا» دن تبارىم وار.
او گۈندىن كى كۈنۈل اولدو او دىلدارىن خرىيدارى
نه بىر ذە شىكىبىم وار، نه بىر لحظە قرارىم وار.
دئىيرلر وصلىن آخтарسان غم ھىجرانە صىبر ائيلە
دئىين آخر مىگر صىبره اوره كىدە اختيارىم وار؟!
اۇنۇن اوغرۇندا آل چىكدىم بوتۇن دار و ندارىمدا
بىر آنجاق عشقى دىر عشقى، اگر دار و ندارىم وار.
تمتاسى بۇلونمه زبو بۇلونمۇش سينه ده هەرگۈز
آجل ده دورسا قارشىمدا، كى تىغ جانشكارىم وار.
نه قۇرخورم داڭالاردان وار، نه قارقىش ياغدىران قىشدان
گئىش دريا كىمى سينه مده سارسىلماز وقارىم وار.

قىسىنىدىم، يئنه باغلى قىسىلر اىچره سىسىنىدىم
 اۇدور قوشلار آراسىندا بىر اۇزگە اعتباريم وار.
 آياقدان دوشىسە دە جىسمىم، ھوه سىدە دوشىم يېب كۆنلۈم
 اۇلۇمده قۇرخودان گۈلمىز، باخىن نە اقتداريم وار.
 آدورنام! نا اومىد اۇلما! اۇتار بوغىشە لى ھىجران
 گلر بىرگۈن گۈرسىن كى صفالى روزگارىم وار.
 بوقارسىلىميش گولوستانىم دۇلار باردىگىرىاره
 اگر اولكە مەدە ايللەدىر خزان و ورمۇش باھارىم وار.
 عدالت پىچەسى آخىر قىرار زنجىر بىدادى
 بومعنایە طېيىتىن دليل آشكارىم وار..
 گىرە كەپىر لالە لرى يانسىن گول آچسىن قۇچا دىللەنسىن
 منىم تا بوسنانىمدا سنىن تك نغەمە كارىم وار.
 «حكىمە» باجىوين شعرى لە «ناظر»! مطلبە سۈن قۇى
 «ياخىن دوشىز آجل چونكى اوره كەدە انتظارىم وار.»

۱- بومصرع گۈركىلى جنوب شاعرەسى «حكىمە بىللورى» دن دىر.

اولدوزلو ده نیز

منیم بیر سئوگیلیم وار، آیه بیزه ر،
اوژون گیسولری يلدایه بیزه ر.

آغیزدا قوبچه يه، صورتده بدره
باخیشدا نرگس شهلا يه بیزه ر.

قدى گل واڑه توحید ایچیندہ -
دوران «الاى» استشنا يه بیزه ر.

بوخاقین گۆز سئچه نمز اینجه لیکدن،
بۇغاري شیشە مینایه بیزه ر.

ائدهن قان باغریمی لعل لیبن گۆر
به عینه لاله حمرا يه بیزه ر.

اوۇن نورو ايشيقلاندىرىدى طۇرو،
بولورین سینە سى سینایه بیزه ر.

باخیشلار اوینایاندا گۆزلىنىدە
گۆزو اولدوزلو بیر دریایه بیزه ر.

تاپیب جان گرچى اوْنдан هر حقیقت
 حقیقتده اۇزو رؤایا يە بىرەر.
 نە ترک جۇورائىدەرنە بىذل رحمت
 مسلمان اۇلسادا ترسايە بىرەر.
 و ورار اوْد، ياندىرار آفاقى شۇوقۇ
 قیامت قۇزایان غۇغا يە بىرەر.
 دئنیم - يارىم نە يە بىزەر قلم، ياز!
 دئنى - اوْد ياغدىران سۇدا يە بىرەر.
 دئنیم - خلد بىرىندىن ائىلە توصىف
 دئنى - جىت اوْمە سىيمايە بىرەر.
 با خاركىن گۆز، گۆزە للىك دىر، گۆزە للىك،
 فلاطون آختاران دونيا يە بىزەر.

منده معنا هانی؟؟

گۆزلریم بوللارا قالدى حئیران
آغلارام، آغلارام آیرىلېقدان.
اۇدلو ولقان كىمى گۆزلىمە
داغلارى، داغلارام آیرىلېقدان.

ای وطن! اى محبت چىراڭى!
سن منىم شانلى علوتىيمىن
شۇڭتىم، عزّتىم، افتخارىم،
قىدرتىم، قوهتىم، جرأتىمىن.

ای صفا، اى سئوينج، اى عطوفت!
سنسىز افسرده دىرىجان دىيارى.
گر صفا اولماسا جانلار اىچره
نىئىلەرم بىربىلە روزگارى.

سن طبىعت دۇداقىندا جارى
شەد و شەكىر كىمى بىر بولاقسان.
سن قولوم، سن گوجوم، سن توانىم،
سن قارانلىق گئچە مەدە چيراقسان.

آشیانیم یانیب هیجر اوْدوندا،
بولبولم، سیزلا رام دار قفسده؛
دار قفسله دوششم آیاقدان،
سسله رم آدینی سوْن نفسده.

نئیلرم من بهشت و قصورو
یا کى حوریله قیلمانی سنسیز،
هر گولون، گولشنین جانی سنسن،
نئیلرم باغ و بوستانی سنسیز.

بیر قوشام درد و حسرت باغیندا
ظلوم آلى آیرى سالدى گولومدن.
دۇندو آيلار عوضلندى گونلر،
من ولی دونمه دیم سوگیلیمدن.

اولدو Zam ایزله يىن گۆزله فجره -
هر گىچە صوبىحە تك «ناظر» م من.
ایستە سن جان اگر، ایستە، لېيىك
ایستە سن قان اگر، حاضىم من.

سن منىم اى وطن وارلىقىمسان،
گۈل-چىچكلى، فرھلى باغىمسان.
اختىارىم، اومىدىم، قرارىم،
ذىروه لرده گونش بايراغىمسان.

دوشموشم آیرى سىدىن، اوڈوركى
نىڭ كىمى سىزلارام ھېجىرىلىندىن.
مندە معنا ھانى؟ - چونكى نصفىم؟ -
آيرىلىب نصفە دىگرىيەدىن.

لۇنت او، لۇنت او باغبانە
باغى اوڈلارا ياندىرىدى ياخىدى.
باغداكى قوشلارىن خانمانى -
ياندى اوڈلارا او دوردو بانخىدى.

«سعدي» دن استقبال

«گرتیغ برکشد که محبان همی زنم
اول کسی ک. لاف محبت زند، منم»
سعدي شيرازى

اگر اویناتسا شمشيرين دئسه کيم بذل جان ائتسين؟

او ساعت سؤيله رم من، من - اينانمير، امتحان ائتسين.

جانيمدان گئچميشم، منصورتك داره خريدارم

انا الحق سؤيله ين عاشيق گره كدير ترك جان ائتسين.

شكایت ائيله ييم شهلا گوزوندن هانسى ديوانه

کي قويمور سيرر عشقى بینوا کونلوم نهان ائتسين.

آچير اسراريمى دائيم ائدير افسانه هرياندا

منى پيوسته ايستر خوار و روسواي جهان ائتسين.

فلک! يار سينه مى! آمما آيرما نازلى ياري مدان

ياريندان آيريلان عاشيق نتجه تاب و توان ائتسين.

من ايستر ديم يئتم كامه، ولاكن تلخكام اوّل دوم؛

رقبيين باغرىنى آلاه، گوروم بير پارچا قان ائتسين.

دئين مندن او شيرين سوزلو، شهلا گوزلو دلداره

- منى صهباى عشقىندن نۇلار بير كامران ائتسين؟!

چاتار باشيم سمايه، عرش اعلادن خراج ايستر-

اگر گيسوى افشارىن باشيمدا ساييان ائتسين.

قوچالدين «ناظر» اشوكر آلاها طبع جوانين وار،

سنى شايد جوان طبعين جاهاندا جاويidan ائتسين.

سینيق یئلکن

بوْغولموش سينه ده قات-قات قالانميش موشگولوم واردى
كيمه اظهار اندىم يارب! كى باغانلانيش ديليم واردى؟!

سوْزارميش قوْچاپام مين-مين ماراقلى نوباهار اوْسا
منيم هرگز اوْزوم گولمز، اوره كده نيسكيليم واردى.
سینيق یئلکن كىمى طوفانلى عمان ايچره سرگردان
نه بير يئل قالخير امداده، نه اوْنده ساحيليم واردى.

يا دير قانميش اوْميدلردن آسيلميش تاره تمثالىم
كى هيسلى، تۇرلو تاريمدا بميم يۇخدور، زيليم واردى.
نه قارداشدان وفا گوردوم، نه يۈلداشدان، نه سيرداشدان
وفا سيز آرخا داشلارдан بوکولموش بير بئليم واردى.

عفوتنىنىدى گولزاريم لجن زار اوْلدو گىددادان
نه سونبولدى نصىب آلديم، نه گولدن حاصيليم واردى.
فلك دن هركسە بير سۈكىلى دۇنيادە پاي دوشدو
منيمىدە دردىلى سينه مده غم آدلى سۈكىلىم واردى.
دۇننده ايل فرحنىم كى - شكر آلاھە ايل دۇننە
ولى گورم كى قارشىمدا هر ايلدىن پىس ايليم واردى.

ضيافتخانه دونيا بوجور فرش اوْلموش اوْلدن
بىر ائوده قالى كاشان، بىر ائوده بير گىلىم واردى.
بو سۈز «ناظر» حقيقىتىر، دلى دونيا يە آلدانماز-
نه قدرى بوجاھاندا صاحب عقل سليم واردى.

دونيا

«ناظىر» ا عبرتىلە ئىليلە نظر دونيانى!
بۇندى بودونيادا غىمىز ياشاماق امكاني .
هاردا بىر قىرمىزى گۈل اولسا دىرىد سىت آجال
ھېجىرىدى دردە سالا زبلىپول خوش الحانى .
بوھمان دونيادى كى مردە ئىندەر عرصەنى تىنگ
لىك زامرده وئر بىر نىچە گۈن مىئانى .
بوھمان دونيادى كى ، صاحب وجدانى يىخار
قۇوزا يار عرشە ولى جاھيل بى وجدانى .
بوھمان دونيادى دۇورانى وئر زادانە ،
منجە نىقايىچە سىخار نادىرە دۇورانى .
بوھمان دونيادى كى علم و هنر صاحبىنى
ائىلە يىر دشت غم و حادثە سىرگەرانى .
بوھمان دونيادى ديوانە لرىن آچمىش الين
تا كى فرزانە لىرە باغانلا يالار بۇھنانى .
بوھمان دونيادى فضل اھلىن ئىندەر گوشه نىشىن
شهرە شهر ئىلە يىرى هنر و نادانى .
بوھمان دونيادى كى تولكۇنۇ اصلاح ئىلە يىر
دار قىسىلدە بۇغۇر تولكۇ بۇغان اصلاحانى .
بوھمان دونيادى كى رحم و عطفوت قانماز
گوندە مىن - مىن بىنى آدم دن آلار قوربانى .
بوھمان دونيادى هەچ كىمىسە يە يانماز اورهىسى
نه اوشاڭ زالەسى آنلار، نە آنا افغانى .
بوھمان دونيادى بىر ذە دومانلىق گۆرسە
يىرتاجاق قورد كىمى بىچارە، يازىق اينسانى .

بوهمان دونیادی کی، گولشنی تاراجه چکر
عندلیبین اوره یینده یارادر حرماني.

شهدی زهر ایله بومکاره قاتیب خلقه وئر
مکر «ابليس» ایله تأسیس اولونوب بنیانی.

تُوْیو یاسه چئویرر، شنلیبی واویلايه

ائیله یر جمعی پرا کنده، پۇزار سامانی.

اختىر بختىنى بىرده باقىرار دامادين،

گلینىن آینىنه غم رختى اىندر ارزانى.

يارى ياردان آييرار عاشيقى معشوقوندان

هاردا آرامش اولا اوردا سالار طوفانى.

گورسە هر يرده فرج باشلايا جاق فرتانانى

تاپسا هر يرده صفاقووزيا جاق بحرانى

قويمايىب وصلت شىرىينه يېتىشىسىن فرهاد

«قىيس» دن آيرى سالىب قىرده ده ليلانى

باغلانىب دايىه سى شادلىقا قلىيم سايانى

امری اود، حۆكمۇ آلۇ نايره دير فرمانى

اى جاوان! بو قوجا دونيا ياه آهای باغلامابىل!

بو قارى دامه سالىب سن كىمى چوخ اۇغانلى

آت باشىندان هوھسى شھوتى چك زنجирە

نفسىوين آل قاباغىن سال ياده وانفسانى

آل جاق وار يۇخونو اۇغرۇ دوروب گىردنە ده

اى كى سىم وزرايله دولدور وسان انبانى

بىرتاجاق دىرسى درويش اولاسان ياسلطان

بوقودوز بىرتىجىنин چوخ ايتى دير دندانى

بوشیکارچى نه فقط قوردلارى صيد ائتمە ده دىر
 بلکە مىن مىن سينه سى آغ آلا گۈز جىئرانى
 ھامىنى عرصە دە مات ايتىمە دە دىر بولىلاح
 آتىنى چاپدىرا جاق گۈرسە دە جىك جۇلانى
 فيلىنى اوینادا جاق اوچدورا جاق قلعە لرى
 ئُرفة العىنە شاھمات ائدە جىك سلطانى
 نە فقط نوحولا ذوالتونه وفا ائلە مە دى
 بلکە ووردۇ يېرە جىمىشىدا وانو شروانى
 سالدى تختىن نە سليمانىلە داوودى فقط
 بلکە فرعون كىمىي هيئورە بىر حيوانى
 آلدى، الدن نە ارسسطولرى، سقراط لرى
 بلکە اونلار كىمىي مىن لوجه بويوك لقمانى
 هانى خاقانى دئىن گۈز آراشا قصرلىرى؟
 تاپا او قصرلىرى يېرە ياشابان خاقانى
 قىصر روم هانى، دولت تيمور هانى؟
 هانى خسرو، هانى گۈن دن باج آلان ايوانى؟
 داغلىب گىتىدى هارا، دىبدە دقيانوس؟
 نە اولوب هاردا قالىب كېكبة ساسانى؟
 نە تاپارسان داها بىرددە «نرون»ى ڪاترين»ى
 نە گۈررسن داها ضحاك ايلە چىنگىزخانى
 نە اولوبلار اودمادم قان اىچن جلا دلالار
 چۈخۈنۈن دونيا قانىن اىچدى اىچرەن قانى
 آسا جاق دونيا اولوم سلسە سىن بۇيۇندان
 آل سلوجوق اولا يا سلسە اشكانى
 باخ كتابىلاردا يازىلىميش او شيرين قصە لره
 او شيرين سؤزلىر اوغول عاقىل ائدە رنادانى

گوردو اوْوجوندادا سوایچمگ اوْلامیش مومکون
 کاساسین و وردو داشا فیلسوف یونانی^۳
 بیر قاری ایسته دی درمان اوْلومه «بودا» دن^۴
 دندی: بودر دین آنا دنیا دا یوخ درمانی
 چوچون حديث لرده بو یورموش بیزه ده پیغمبر
 «عالم آخرته کور پو بیلین دونیانی»^۵
 «دنیا بیر مزرعه دیر اوْندا بیتمن حاصل لر»
 بیتر منزلينه یولدا قالان دهقانی»^۶
 هانسی ساعته کی چوچون شاد اوْلا سیز یا غمگین»
 گئدين اوْندا دولانین فیکرله قبرستانی»^۷
 بیر باخین تور پاغین آلتیندا قالان سینه لره
 گورون آخیر هارادیر؟ آرزیلارین پایانی
 «اهل دونیا یه ملک گوندۀ دئیه رگوی لردن»^۸
 دوغولون اوْگمله آباد ائله یین ویرانی
 الغرض بیر بنه دونیا یه نه بئل با غلامالی
 کی قوناق ساخلا یار آخیرده بوغارت مهمانی
 پس گلکن چشم بصیرت له، با خاق بیر لحظه
 عقلی داور ائله ییب حاکم اندک وجودانی
 «کل من» آیه سینی سوره الرَّحْمَن دا^۹
 اوْخویوب قسطیله بر پا ائلیه ک میزانی^{۱۰}
 نه روادیر نئچه گون بوردا قوناق لانماق اوچون
 توولاناق شیطانا یاددان چیخاداق رحمانی
 نه روادیر بو آزر عمریله عزیز دوستلاریمیز
 اوزاداق آرزو لاری قیسسالاداق ایمانی

چالیشاق بلکه بوداردونیادا اینسان یاشایاق
 نئجە کی عمر و بوجور و تردى باشا احسانى
 ابونون اۇلمىكلىگى اهل ادبى ائتدى غمین
 «ناظر» يىن دە اووزونە ائتدى روان عمانى
 لالە نىن سىنيەسى قان اۇلدو قارا گىشىدی «تسىيم»^{١١}
 ماتىمە چولغا لادى نىسترنى رىحانى
 روى لر «نون» اۇلور و يا كى «الف» قوى اۇلسون
 چۈن الف لر نون اۇلوب يۇخ بو سۈزۈن نىصانى

- ١- بىر لحظە دە
- ٢- اشارە دىر خاقانى شروانى نىن هان ايدىل عبرت بىن ... شعرىنىه.
- ٣- اشارە دىر دىۋەن ياخۇجانس يۇنانلى حكىمە.
- ٤- بودا هندوچىن قارە سىندا ياشايان پېغمەرى دىر.
- ٥- دـ الذئبـ قنطرة الآخرة
- ٦- دـ الذئبـ مزرعة الآخرة
- ٧- مفاتيح الجنان شيخ عباس قمى صحىفە ٥٧١.
- ٨- له ملك ينادى كل يوم - لدو الموت و ابنوا للحراب.
- ٩- اشارە دىر كل من علیها فان آيه سىنە قرآنين الرحمن سورە سىندا.
- ١٠- و أقيموا العزف بالقسط فلا تخسروا الميزان
- ١١- شاعرە قادىن رحمتلىك احسانىن عيالى.

آذربایجان

اوستاد شهریارا خطاب ۱۳۵۵ نجی ایلده یازدیم

دونیا وارکن منیم یاریم وار اولسون،
دوشمانلاری ذلیل اولسون، خوار اولسون،
آقام «علی» گوروم اونا یار اولسون؛
او دور منیم هم اورهیم، هم جانیم،
شن یاشاسین، شانلی آذربایجانیم.

در دین آلیم اردبیلین، زنجانین،
موغاندا کی نازلا گزنهن جئیرانین،
«آچاچی» دان آشیب گلن کاروانین؛
قوربان اولوم ساوالانا، سهنده،
«داش ماکی» یا، بازرگانا، مرنده.

قوربان اولوم توفارقانا، گووغانا،
شبستره، صوفیانا، وايقانا،
شیندوارا، کوزه کنانا، دریانا؛
بوللو- ستلی سalam - دعا هامی یا
یوردلار گوزو نازلی شرفخانایا.

اور میه نین قاداسینی آلایدیم،
کاش او لایدی قول بُونونا سالایدیم،
بیر تور اولوب آته یینده قالایدیم؛
تانری گوروم نازلی خویون، سالماسین -
درد و بلا جانلارینا سالماسین

قوربان اوْلوم میاناپا، سارابا،
ماراغایا، میاندابا، بینابا؛
هشته رینی فلک قویما خارابا!
قوی اوْلکه سی چیچکلنیسین، گوللنیسین
کؤر په لری شیرین - شیرین دیللنیسین.

صباپلی هؤر و کلربن هؤر گیلن،
کئچ اوْتایا نیگاریمی گور گیلن
گوز یاشیمی سوقات اوْنا و ئر گیلن،
دنه - قلبیم سندن اوْلوب نایران
ذليل اوْلسون سنی مند آیران.

چوخ ایسته رم شکی، شیروان گوزه لین،
اوْدور آندیم اته بینه سوز آلين؛
گوزه لیندن نئجه چکسین گوز آلين!
نه گوزه لدیر آذر بايجان گنجه سی
سيخدی منی آيريليقین پنجه سی.

تبریز دئمه، يوردو موزون گوزودور،
دیلیمیزین گنجه - گوندو ز سوزودور،
بهشت اگر ائشیتیمیسین، اوْزودور؛
سازاغینین هربیر یئرده آدى وار،
یئمشینین آغیزلا ردا دادی وار.

آنا يوردورم اولکه لرین وقاری،
 جاندان کئچن قهرمانلار دیاری،
 سازلی، سوژلو، شیرین دیللی سه تاری
 دامالاردا آخیب جوشان قانیمدی،
 تبریز منیم اوره ییمدیر، جانیمدی.

او دور منی سوژ آتینا میندیره ن،
 او دور منی مین دیل ایله دیندیره ن،
 دیل لر سوسان زاماندا دیلندیره ن،
 سوژ اوره کدن اشاره لر آندران،
 ناغیل دئییب کنایه لر قاندران.

بئله دیلیم، بئله شانلی دیاریم،
 سازیم، سوژوم، قوج کۇراوغلوم، نیگاریم،
 تاریخ بۇیو حیشیتیم، وقاریم؛
 آمما نه دن یادیرقادیم سوژومو
 اۇزلوگومدن آیرى سالدیم اۇزومو!

گلین! گلین! داشلىقلارى سۇۋوشاق،
 سئللر كىمى بىر-بىرىنه قۇۋوشاق؛
 اگر فلک دوز دئمەسە بۇغوشاق،
 آهای! گلین آيىق اۇلاق ياتماياق!
 ال بىر اۇلاق، قارا گونه باتماياق.

شیطان آییق اینسانلارا باتانماز،
 اینسان اولان ائل غمیندن ياتانماز،
 محبتى اوره يىندن آتانازار،
 محبتى داش ارىيەرمۇم اوّلار،
 عداوتدن، سورمه، گۈزدە قوم اوّلار.

- نه دن گە ك غم دېشىنى قىساق بىز؟
 بىرگوشە دە دېزە چۈكۈپ مىساق بىز،
 هم قان اودووب، هم دە اۇنۇ قوساق بىز؟!
 آرزي - دىلەق قانادلارين آچاق، گل!
 ماوى گۈيده قاناد چالىب اوچاق، گل!...

اولكە لرده نيفاق بذرىن اكىن لر،
 عداوتىن دابانلارين چىكىن لر،
 حاق دانىشان دۇداقلارى تىكىن لر -
 دىلىم - دىلىم دۇغرادىلار دىلىمى
 آمان آلاھ سىندىردىلار بئىلەمى.

آيىردىلار بىر - بىر يىندن ائل لرى،
 قالدى ائلين اوركىدە نىسگىل لرى،
 باغلى قالدى اصلاحلارين اللرى
 آلى لارى اوپىناتدىلار صحنە دە
 دور و سؤيو لىلتىدىلەر دەنه دە.

نه با کیمیز، پاییز اولسا، قیش اولسا،
 یئر- گوی بوتون غم اولسا، قارقیش اولسا،
 گول- چیچه بین رنگ سارالمیش اولسا؛
 قیش اولماسا پاییز اولماز، یاز اولماز،
 ساز اوره بی سیزلاماسا ساز اولماز.

پاییز چیخار، قیش قورتارار، یاز گلر،
 یاز گلیین عشو گلر، ناز گلر،
 ناز نه قده ر گلسه یئنه آز گلر؛
 قیزیل گونش قاش - گوز آثار گولله،
 گول سپه لر عطربینی سونبولله.

بیرگون گلر قارا گونلر آغ اولار،
 شن و طیم گول- چیچکلی باغ اولار،
 باغچامیزدا سالخیم اولار، طاغ اولار،
 اولکه دادار دادینی آزادلیقین،
 عرشه چیخار هلهله سی شادلیقین.

آنلایرام سنین اوره ک سؤزوونو،
 اوچور «ناظر» بوردان اوپور گوزونو؛
 آمما اوستاد! چوخ قوروما اوزوونو؛
 «آدام اولر، ديللرده بير آد قالار،
 ياخشى - پیس دن آغيزدا بير داد قالار.»

پارچالانمیش اوره ک

اوره ییمده دریا - دریا سۆزوم وار،
یار او زونه حسرت قالان گۆزوم وار،
بیر شیکارام بلنمیشم قانیما
هارا قاچیم؟ تۇر پاق اوسته ایزیم وار.

یارالى يام، یارالى يام، یارالى،
یار- بولداشدان آرالى يام، آرالى؛
شیکارچى نین گۆرمم ائوی ییخیلسین
قوردو قويوب، شیکار ائدیر مارالى.

آللاه، آللاه! آمان، آمان ظلومدن،
آیرى دوشوم بولبولومدن، گۆلومدن؛
او داش اوره ک جلا دیما يالوارین -
یارى گۆرمم، او ندان سوترا او لوم من.

بیزیم اولکە درە لى دیر، داغلى دیر،
چشمە لى دیر، با غچالى دیر، با غلى دیر؛
منى هئچ كىم آميرانماز ياريمدان
اوره ییمین بندى يارا با غلى دیر.

بیر عۆمۇر دور گۆزلى يیمىز ياردادى،
او زاق دوشوب، هئچ بىلمىرىك هاردادى!
عاشيق اگر نوحون عۆمرۇن ياشاسا
زنجىر دەدى، زىندا ندادى، داردادى.

ایستر بارا اوره یسمی افخ لا یار،
دئنه- تئراوْل او خلا- گولوم، او خلا یار!
قوربان او لوم کپر بیگینین صفینه
بیر داناسی مین اوره یی او خلا یار.

پئنه تارچی الله آلیب تار، چالیر،
سیم لر او سته زخمه گزیر، یار، چالیر؛
دریا چکیر گوز یاشیمین حسرتین
اوره یسمین دردی، داغی پار چالیر.

پاییز یئلی با غچالاردا استنده،
گول سار الار، بولبول آغلار چمنده.
او ز حالیما آغلاما ییم، نشله ییم؟!
آرزی گولو پر- پر اولدو ڈره نده.

یار اوره یی ده میر اولدو، داش اولدو،
دائیم ایشیم ای وای اولدو، کاش اولدو؛
ایسته دیم کی یارا یازام در دیمی
گوز یاشیمدان کاغیز الده یاش اولدو.

نه اوجادی دام- دوواری قلعه نین،
سسى گلیر اورا گندیب گله نین؛
گوروم آلاه، اوره یی او ددا یانسین
بیر اوره یی ایکی یئره بوله نین.

قاضی

امن و آسایش اولار قاضی ده ایمان اولسا،
 دونیا عدل ایله دوّلار، عدل ایله دیوان اولسا.
 قاضی دیر بنددن آزاد ائله ین اینسانی ،
 قاضی دیر بنده چکن بونیویغون شیطانی :
 قاضی دیر روضه رضوان ائله ین نیرانی
 قاضی دیر معدلتین دککه سینین میزانی ^۱
 خلق راحت یاشایار قسط ایله میزان اولسا^۲ ،
 دونیا عدل ایله دوّلار، عدل ایله دیوان اولسا.

قاضی نین سایه سی باشلاردا خدا سایه سی دیر،
 قلمی محو ائله ین ظولمتی - نور آیه سی دیر^۳ ،
 دینی تحکیم ائله ین جوهرینین مایه سی دیر،
 قاضی نین محکمه سی جامعه نین پایه سی دیر،
 لرزه ارکانه دوش رمحکمه لرزان اولسا
 دونیا عدل ایله دوّلار، عدل ایله دیوان اولسا.

اولین حادثه کی ائله دی خلقتده ظهور
 دور دوّلار محضر داداریده عفرت ایله حور؛
 اولین رأی تاپیب عرش ده تشریف صدور،
 آیه رجم ایله تفکیک اولونوب نارالیه نور^۴ ،
 اوّخویون الده اگر مصحف و قرآن اولسا
 دونیا عدل ایله دوّلار، عدل ایله دیوان اولسا

قاضى گر عادل اوْلا رتبه آلار داوردن،
 حوكمو توشیح اوْلونار محضر پيغمبردن،
 باغلاتار ساغ قولونا گۆز نظرى حيدردن،
 حوكمنو يازماق اوچون منشى گلر گۈيلردن،
 اوْملک دن باش اوْلار واقعاً اينسان اوْلسا
 دونيا عدل ايله دۇلار، عدل ايله ديوان اوْلسا.

واي اوْ وقتدىن كى قضاوتده اوْ بىداد ائله يه،
 ناروا رأى ايله خاطيرلى ناشاد ائله يه،
 عدل اوْين باده وئريب، ظولم اوْين آباد ائله يه،
 دۇغرونوبنده چكىب، اوْغرونونو آزاد ائله يه،
 نئجه راحت ياتاجاق صاحب وجдан اوْلسا!
 دونيا عدل ايله دۇلار، عدل ايله ديوان اوْلسا.

هانسى قاضى شرفى، غيرتى، وجدانى آتا،
 كچ اوْلا، آيرى يازا، روشه آلا، دىنى ساتا،
 راه بطلانى توتا، مطلب و مقصوده چاتا،
 يا كى آزديرماق اوچون حق ايله ناھقى قاتا؛
 بئله بير قاضى يه نىفرىن اوْلا لىمان اوْلسا
 دونيا عدل ايله دۇلار، عدل ايله ديوان اوْلسا.

قاضی واردیر کی اونون ذرہ جه یوخ ایمانی ،
نه شرافتن آلیب بھرہ، نه وار وجданی ،
ناروا رائی یی وورا بیر- بیرینه دونیایی ،
امری اود، حومکمو آللو، ناییره دیر فرمانی ،
تشنه دیر قانه، ایچر هر نه قدھر قان اولسا
دونیا عدل ایله دوّلار، عدل ایله دیوان اولسا.

قاضی کوفه^۱ کیمی غائلہ بر پا ائله یر،
مظلومون قانین ایچیب، نفسینی ارض ائله یر،
گھر سه پول، فوری حسین قتلینی امضاء ائله یر،
پوللو یا آرخا دورار، پولسوza حاشا ائله یر،
داعیدار خالقین ائوین هاردا کی امکان اولسا
دونیا عدل ایله دوّلار، عدل ایله دیوان اولسا

- ۱- دکة القضاياء حضرت على (ع) يه اشاره دير.
- ۲- اشاره دير و اقيموا الوزن بالقسط ولا تخرس والميزان آيه سينه.
- ۳- اشاره دير نور آيه سينه.
- ۴- اشاره دير فاخرج منها فانك رجيم آيه سينه.
- ۵- پولدان اوترو امام حسین نین قتلینی امضاء ائله بن کوفه شهرین بن قاضی سی، شریح قاضی يه اشاره دير.

پیشک ایستر پلنگ افلا

بیر ناغیل یازمیشام کی، گولمه لیدیر،
اوخو بوب، دقیله بیلمه لیدیر.

وارایدی اصل قصه دیل لرده،
آنیله دیم شعریم ایله پرورده.

تا کی اوندان حال اهلی حال آلسین،
عقلی ناقص اولان کمال آلسین.

نکته لر وار کی، مست اولار هوشیار،
یاتان اینسانلاری ائده ربیدار.

پس گل ایندی سؤزو ائده ک کوتاه،
مطلوبه باشلایاق «بحول^۱ الله» ...

وارایدی بیر پیشک بیزیم کتده
روزگاری کچردنی عسرتده.

دردی اولموشدو بیر قالاق یازیغین
ایش - گوجودائیم آغلاماق یازیغین.

آج - سوسوز ائده بسکی قالمیشدى
رنگی زفران^۲ کیمی سارالمیشدى.

گۆزونون متصل آخاردی یاشى
آجلیقیندان گیچللە نردى باشى.

صاحبی بیر عجوze عورت ایدى
اوزو محتاج مختصرات ایدى.

اوجاغى سرد و كله سى بى نور
 «ليس في البيت غير عقرب و مور»^۴
 قارى نين بئله اولسا احوالى
 پيشىگىن گۈرنە جور اۇلار حالى؟!
 غرض، او بيرگون ائده آيلشدى
 اوز- اوزو يله باخىب فيكيرلىشدى
 اللرین قاوزدادى سماواته - عجز ايله باشلاي مناجاته
 دىندى: «اي رزق گۈنەرن تارى
 نه دىر آخر بوخقت و خوارى؟!
 ياشارام دائىما رذالتده
 سۇوارام ئۇمرۇمۇ ملالىتده
 بېرجه يۈل دۇيمارام ياوانلىقدان
 تنگە گلدىم بوزىنڈ گانلىقدان
 منه دە وئرتowan، شىكاره چىخىم
 دشت و جنگلەدە كارزاره چىخىم
 ترك زنجىر و بند و قيد ائله يىم
 مئشه لر ايچىرە بلکە صىيد ائله يىم.»
 بونلارى سؤيلەدى او دل سادە،
 عزم جزم ايله اولدو آمادە.
 گىشتى بير جنگل ايچىرە ائتدى كمين
 يئره سيندى اوغورلادى نفسىن.
 آلتىنا يىغدى ال- آياقلارىنى
 بىرسىيىب شوشلادى قولاقلارىنى.
 ازضا گىلدى بير خۇرولتوسى
 تنگە دوشدو او بىكىسىن نفسى.

ساغ، سولونا باخاندا بیچاره
گؤزو دوشده پلنگ خونخواره.

پنجه سین ائله بیبیدی آماده
حمله ایستیر ائده او ناشاده.
او و چونون حالتی مهابتمن -

پورولوب، یاندی قلبی و حشتن.
گوزلری اشگ عجزایلن دۇلدۇ،
سانکى دونیا گوزوندە تار اولدو.
فیکرینه یئتىدی فۇرى بیر چاره
او ز چئویردى او میر خونخواره
عرض ائدب:

— «ای شهنشه بیشه!

نه دى فرمایشىن بو درويشه؟
امر ائله هرنە اوْلسا فرمانىن
بو يورورسان كىمىن آلام جانىن؟»

دئى:

— «قصالىيم بودور كى كامە يئىتم
سنى درحال من تناول ائدهم.
كىرچى جىئەن كىچىكىدى، لاغرسن
لىك آهولره برابرسن.

چۈخ ئەرىپ صىدلر توپۇب يئمىشىم
سن كىمىي اينجە صىد گۈرمه مىشىم.»

پیشیگین رنگی آتدى بوسۇزدن
ائىلە يېب گۈز ياشىن روان گۈزدن،
دئىدى:

— «رخشت بو يور اوپوم گۈزونو
هانسى حيوان يېه رمى اۋىز-اۋزونو؟
سەينىلە اصل و نسلىمىز بىردىر
شىر اگر خىردا اۇلسادا شىردىر.
آخى من دە پلىڭ ايدىم بىرگۈن
سن كىمى تىزچىنگ ايدىم بىرگۈن.»
دئىدى:

— «پىس كىيم سالىپ بوجالى سنى
ائىلە يېبىدىرى مثال هالە سنى؟»
دئىدى:

— «اينسان آدىندا بىر حيوان
منى بوجالى سالدى قارداش جان!
تا اونون چىنگىنە دوچار اۇلدوم
ارىدىم، بىئىلە خوار وزار اۇلدوم.»
دئىدى:

— «اينسانى گۈرسىم احياناً
جانىن آلام او ناكسىن آنا.
ازەرم باشىنى اوغۇشدورام.
چىنگىم ايلە دامارلارين قىررام.»

پیشىگە الغرض توان وئردى
گئتدى بىر جوتچونو نىشان وئردى.

دئدى:

— «شاها! بۇدور همان دوشمن
 صاحب كىد و مكرو حيله و فن.
 داها بوندان خطرلى بير حيوان
 ائتمە يىپ خلق، خالق سبحان.
 يارادىيدىر بولى، حيلەنى، يالانى،
 اىتە زنجىرى، ائشىشكە پالانى،
 بارىتى، ساچمانى، تۆزو، تلهنى،
 قوتداقى، ماشهنى، گىندەن- گلەنى.
 اونا آسيب وورسا بير حيوان
 «أقتلوا الموزى»^٥نى ائدهر عنوان
 دستە- دستە قىرار او حيوانى
 شىرى، بېرى، پلنگى، جىئرانى
 سەم اىچىردر قارىشقايا، موشه
 رحم ائمىز گرازە، خرگوشە
 تۈرىغۇ، جوجهنى كىباب ائىلر
 ظولىمدەن ائولرى خراب ائىلر
 كىچىنى، اولاگى كسر قوربان
 ائدهر ائولادينا بلا گىردىان
 تىز زهرە هدف قىلار ايلانى
 اولدورر دستە- دستە مىغمىغانى
 ايشى اولموش خيانىت و حيلە
 زىنقىرۇ و باغلابىار آتا، فيله
 گۈزۈ دۇيماز گىنجە- گۈنۈز اىدىن
 دانىشار دائىما عدالتدىن

الغرض ، ببر بئله ستمکاره
گلمه ییب روزگار غذاره.»

اوز چئو بردی پلنگ اینسانه
دئدی:

— «ای حقه باز دیوانه!

ده نه دن سالمیسان بو حاله بو تو
گتیریسین بوجور ملاله بونو؟!
زار و بیمار و مضطرا ئیله میسین
بئله مسکین ولاغر ائیله میسین؟»
دئدی جوتچو:

— «نه دیرسنه ربظى

اولما وار دیل دماغینین خبطی؟!
اونو موم تک اریتمیشم سنه نه؟
زار و بیمار ائتمیشم سنه نه؟
سنه نه چاق اولوبدو یا لاغر
بورا عدلیه دیرمی ، سن داور؟
یوخسا سن حافظ منافعی سن؟ ،
یا «حقوق بشر» مدافعی سن؟ ،
«لژیون» سان و یا «فری ماسیون»
کی اندیرسین بوجور ایزو لا سیون؟
اولما وار حۆكمون الده داوردن؟ ،
یا جوازین «هلال احمر» دن؟ ،

«عفو بین الملل» ممثلى^۷ سن؟،
يا كى اصلاً بولار دئيىل، دلى سن؟»
خشمە گىلى پانگ آزادە
قويروغون بوردو گىلى فريادە
دئدى:

—(اي مكرو حيلە دە ماھر!،
ظولمو جۇرۇ خلايىقە ظاھە!
دورما گل تۈرك قىيل و قال ائله يك
بوردا جانانە بىر جىمال ائله يك!)
گولدو جوتچۇ دئدى كى:

—(بىلەمە مىشىم

گوجوم ائودە قالىب گىتىرمە مىشىم.)
دئدى:

— «دور گىنت گىتىر! درنگ ائله مە
يا چىكىل عرصە گاھى تىڭ ائله مە!»
دئدى:

— «البت گىندىپ گىتىرمە من
قۇرخورام كى مصافى تۈرك ائده سن.»
دئدى:

— «ترک ائتمەرم، پانگ نزەم
جنگ اميرىنە صاحب ھەنم.»

دئدى:

— «من باور ائتمەرم سۈزۈنۈ
عمى جان، يۇرما بى جەت اۇزۇنۇ!
قۇل شىر و پلنگە عبرت يۇخ،
يېرىتىجى قوم دە صداقت يۇخ.
چون كى قانونى سايماسىز سىزلىر
سىزە هەرگز اينانمارىق بىزلىر.
اىستە سن اعتماد ائدهم بىنده
ۋئرا جازە سنى چكىم بىنده!
بئيلە محكىم كى بىندى آچماياسان
بوراخىب رزمگاھى قاچماياسان.»

ائىدى آخىردا راضى ، حيوانى
چكىدى زنجىرە اوپرىشانى .

اىلە كى محكىم ائىدى ال - قۇلۇنۇ
باغلابىب هم ساغىنى ، هم سۈلۈنۇ
جوتە قوشدو، يئرى دۇلاندىرىدى،
يازىغىن بىرچە يول اىپېن قىردى
دوشدو بىر حالە كى او بىچارە
آه و زارايلە گىلدى گەتارە -

دئدى:

— «آى جوتچو، باشىنا دۇلانيم!
جوتوا خلا، آماندى چىخدى جانىم!

گۇزلىيم چىخدى، چاتلادى حدقە،
 منى ئولادىنا گل ائت صدقە!
 ائت ترحم! عيالوارم من،
 عفو قىل، عبد شرمىمارم من!
 سنه گىرچە جسارت ائيلە مىشىم
 وخشى ام، رسم و راهى بىلە مىشىم.
 ايندى گل، لطف ائدib، باغىشلا منى!
 مندە اولدوم پىشىكجە، بۇشلا منى!
 «ناظر» ا سن ده مطلبى بۇشلا،
 اىنسانىن عقل و هوشون آقىشلا!

- ۱- آلاھىن قوهسى له.
- ۲- زعفران.
- ۳- قادىن، آرواد.
- ۴- انودە قورد- قوشدان باشقابىر شئى يۇخ ايدى.
- ۵- اذىتچىنى اولدور.
- ۶- سوواماق.
- ۷- نمايندە.

اُرمودریاچه سی

اُرمودریاچه سی ! طوفانلى ده نیز لر باشى سان سن ،
 پارلايان تاج طبیعتده برليان قاشى سان سن ،
 دوزلو، ايستكلى ، ماراقلى دره ، داغ يولداشى سان سن ،
 شور اُلوبسان ، ائليمين گۈزدن آخان قان ياشى سان سن ،
 دريالار سنگ صبور اُلسا ، دەيرمان داشى سان سن ،
 سنى طوفان يىخا بىلمز ؟
 سنه هېچ كىم چىخا بىلمز ؟
 سنه يئل ، سئل باتا بىلمز ؟
 سنى كۈنلۈم آتا بىلمز .

بىر ئۆمور دوركى تقلآ وتلاطملە جوشورسان ،
 قايالار داغ كىمى دورسا قابا غىندا ، دوروشورسان ،
 گىچە - گوندوز وورو شورسان .

كۈنه تارىخلىرىن زىورى سن ، زىنتى سىنسن ،
 كىچە جىك لىدن او خوش خاطيرە لر لەتى سىنسن ،
 جام جم دن مئى اىچن ، مئىكىدە لر حۇرمى سىنسن ؟
 چىرپىنان سىنه مىز اىچرە او حلاوتلى يادىن دىر ،
 گىرمە ده ذىروه لرى شەپر ھەمت قانادىن دىر ،
 شانلى «چىچىست» ۱ آدىن دىر .

افتخار ائيله! سينين سؤتمز «آتر پارتگان»^۱ ين وار،
 ائل داماريندا قانين وار،
 ائيله شانلى نيشانين وار،
 هامي ديللرده سانين وار،
 هامي جانلاردا جانين وار.

يئرى وار آى سنى اوپىمكلىكىھ، گويدن يئرى ائسین،
 آته يين ايچره گۈئى اولدوزلارى غربىلدن النسين،
 آياغىن آلتىنادا فرش زمرد سەرنىسىن؛
 سندە دير نازلى گۈئىش^۲، قۇئى سنه آى، گوندە گۈوهنسىن.

هامى يئرا ئولسا قوزئى، سندە حرارتلى گۈئى وار،
 شانلى، شوكتلى، محبتلى، صداقتلى، گۈئى وار،
 اوجا همتلى گۈئى وار،
 دل و جرأتلى گۈئى وار.

او گۈئى كى ياشايىش عالمىنە نورلو چىراق دير،
 او گۈئى كى، سوسوز اينسانلارا بىر دادلى بولاق دير،
 او گۈئى كى، هامى گۈزلىياتا، آمما او اويياق دير،
 او گۈئى كى، اوئنا تبريز و او تبريزه داياق دير،
 خۇيا گۆز، اورمويا، سالماسا قولاق دير؛
 او گۈئى كى، اوئون آصلانلارى افسانە ياراتمىش،
 داغلارى باش-باشا چاتمىش.

وار «حسین کورد»^۴ کیمی شیری،
«میشو»^۵ تک او جا داغی،
آب زمز کیمی کهریزی، بولاغی،
سولمايان با غچاسی، با غی،
دۇلۇ عشقىلە چاناغی.

او «خیابانی»^۶ و «معجز»^۷ ائولاد دۇغوبىدور؛
ظالیمین بورنون او ووبىدور.
«شیخ محمودە»^۸- او ایلهام ائله یىپ «گلشن راز»^۹ ى،
اۆزىرە دىب راز و نيازى،
گوستە رىپ قىش گونو يازى.

داغلارى مرزە لى^{۱۰}، کھلیك^{۱۱} اوتولو، لالە لى، گوللو،
بزە نىپ چۈللەرى ياشىل دۇنلان نازلى، شىكىللى.

قىزلارى اللرى فيندىقچالى^{۱۲} دير تئلىرى هۇرمە،
گۈزلىرى قارە-دىئيرىسن کى چىكىپ آى گۈزە، سورە.
با غلارى ايچەرە «گلین بارماقى»^{۱۳} آرخالاردان آسىلمىش،
اولرىيىنە نە آى-اولدوز، کى «میلاخ»^{۱۴} لارдан آسىلمىش.

کورسول اوستىدە دوزولمۇش گنجە لر «شب شەرە»^{۱۵} لردن،
ھە بېرىياندا دير، آخ نە شىرىن خاطىرە لردن!
ائىتدىرىرلەر «قوھونو»، «قار پىزى»^{۱۶} ى، «ناز»^{۱۷} ى هەرە لردن،
آى سالار آغ شافاغىن پنجرە لردن؛

كىشى قاقھيلتىسى، آرۋاد گولوشۇ گۈيىرە قالخار-
قاپى لاردان، باجالاردان.

ائشىدرلرغا شيرين دادلى ناغىل خىردا اوشاقلار-
قارى لاردان، قۇچالاردان:

«آدى»^{۱۵} ايله «بودو» تون شهرە قۇقاق گئتمە لرىندن،
قورولوب بىتمە لرىندن.

«جىرتدان»^{۱۶} يىن هىئوه رە بىر ديوايله جىنگ ائتمە لرىندن.

يازاييم قۇي قلم ايلهام آلالى شن خيالىندان،
آت چاپىرдан رشيد اوغلاقلارينين شانلى حالىندان،
اوزلىرى آى ساياغى قىزلارىنىن گوللو شالىندان،
آل شافاقدان كى، گولە قاش - گوز آتار پerde دالىندان،
بسله نن داغ - درە قۇينوندا كى خۇشكۈل مارالىندان،
آيىلىپ چشمە كۆتىرن اىچن «تۇنگى»^{۱۷} لرىندن،
گۈز زمرد كىمى باغلاردا بىتن «شىنگى»^{۱۸} لرىندن،
داغلارين سىنه سى اوستە دوزولن اينجى لرىندن،
آپاران اينسانى روئيابە شيرين دويغularىندان.
گۈز قاباغىندا گلىپ كىچمە دە بىر - بىر كىچە جىك لر-
او شيرين بارلى قاتيق لار،
او گۈزەل دادلى چۈرە ك لر،
او عطوقلى كۈنۈل لر،
او محبتلى اورە ك لر،
او آسن تىل لە پولك لر،
دۇلاشان بىل لە تېرە ك لر،

او بۇيون باغلى بۇيون لار،
 او بىلرزىكلى بىلک لر،
 هم او ياشماقلى گلەن لر،
 هم او عصمتلى قادىن لار،
 او ياشىل، قىرمىزى متوجوقلو، او زون شلتە تومان لار،
 او شھامتلى جاوان لار،
 پاپاغى يانقىليجى دوزگون او غېرتلى جاھيل لار،
 او صداقتلى آھيل لار...

اورمو درياچەسى! قۇيما سۋئە قلىينىدە كى اودلا را؛
 وئرمه رخصت گون او زون چۈلقالا يا قارە بولودلا را؛
 قۇي بىزىم اولكە كىمین گون - گونش اولسون ھامى يوردلار؛
 قوشلارين قول - قانادىن قۇي ھامى لار باشينا آچسىن،
 باغلارين بور - بوداغى، گول - چىچە يى باشينا ساچسىن؛
 قۇي زمرد كىمى سونبول لريلە ساچلارين اولسون،
 اوجا داغ داشلارين اولسون،
 «كەھىك» يىن، «باغرى قارا»^{۱۹} نازلىي «قلمقاش»^{۲۰} لارين اولسون،
 گئچە خلوتلى دەنizلرde «ياشىل باش»^{۲۱} لارين اولسون،
 گونوز اولدوقدا گۆپرچىن كىمى يۈلداشلارين اولسون؛
 صەپ چكىب دورنالارين گۆپىدە مناجات ائلەسينىلر،
 سنى «طور»^{۲۲} داغى كىمى قبلە حاجات ائلەسينىلر.

اورمو درياچەسى! دور او يىناقا، گل شاختا قوتارسىن،
 داغا دوز لالە لرى، تا آغاران زىنگى قىزارسىن،

بولدون سینه سینی ایلدیرمین نیزه سی یارسین،
 «ساوا» دریاچه سی تک رنگ و رخون قویما آغارسین،
 نفسین گویله سال، قوی بولد اولسون، داغا چیخسین،
 یاغیش اول دامجی لاری قوی سئل اولوب، سال لازی ییخسین،
 دللو اول، یاغ یئره، قارقا کیرسین، تولکو کیریخسین،
 کچپی نین شنگیلی سین قوردلارین ائت آزاد الیندن،
 صیدی آل صیاد الیندن،
 یاری قورتار یاد الیندن!

بئجه ریب شانلى دیاریم نتجه گور گورمه لى آت لار،!
 او نه آت لار کی، آغیزدا باخسان داری دی چاتلار،
 «داری نی وئر قوش تا قوش قانادیندان سنه وئرسین»
 سن ده قوش تک قانادین بیر بیره چال، اوچماغا قاوزان!
 او میدیم، آرخام، ائلیم! -

«حاق قاپسین آچماغا» قاوزان!

او مو دریاچه سی! گورموم کی بلا جانينا گلسین.
 یاى گلیب گون قیزا، ایستکلی لرین یانينا گلسین،
 یئنه هر ایل کیمی اپستک قاتیشیب قانينا، گلسین،
 گول - گلوستانینه گلسین،
 دسته هامی گول درمه يه بؤستانينا گلسین؛
 ائده سن خسته دامارلاردا روان آب حیاتى،
 توکه سن خاطیره لر چیب لرینه نوغل و نباتى،
 هر سازین، هر ناسازین متندن اولار الده باراتى.

«قارا کھریز»^{۲۳} سو یو دائیم گنجه - گوندوز آخار اوْلسون،
 هر طرفدن اوْ یورولماز سویا گۇزىلر باخار اوْلسون،
 قار، قیرۇولار ارسین گول - چىچك آچسین باهار اوْلسون،
 بايقوشون ناله سی باتسین، بولبولون آغزى وار اوْلسون،
 ھامى انۇلدە تۇپ اوْلسون،
 ھامى باغلا ردا بار اوْلسون،
 گۆيون اوْلدوزلارى تك، باخچادا گوللىرى يانار اوْلسون،
 قىزلا رين بخته ور اوْلسون،
 آصلان اوْغلانلارين آماله چاتىپ بختىار اوْلسون.

باغ رضوانه برابر گونئى يىن باعچاسى، باغى .
 باغداكى «زىنگىله»^{۲۴} سى، سالخىمى، بۇستانداكى، تاغى .
 باش آين بارلى بوداغى ،
 شىلىسى ، هلھەلى سى ، تار-قاوالى ، خۇبىچا تاباغى ،
 «ساقدوشو»^{۲۵} ، «سۇلدوشو» ، «خندان خلت»^{۲۶} ئى ، «آينا-چيراق»^{۲۷} ئى ،
 آب زمز ساياغى داغدان آخان يىنجه بولاغى ،
 او «کوزکنان»^{۲۸} ، «منىس»^{۲۹} ئى ، او «تىيىس»^{۳۰} يىن گوللوچاناغى
 «ھريس»^{۳۱} يىن «قئىسى»^{۳۲} لرى ، «تىيل»^{۳۳} «طسى»^{۳۴} نين قايماغانى ، يانغى
 او «شرخانە»^{۳۵} «شالاغ»^{۳۶} ئى ،
 «دريان»^{۳۷} يىن گىرده كانى ، آلماسى ، «اوشقۇن»^{۳۸} «قابالاغ»^{۳۹} ئى
 «ميشۇ» وون آن اوْجا داغى .

چىر پىنار سىينه ده قلىبىم سنى من يادا سالاندا ،
 منى ده سال يادا عشاقينى آغوشە آلاندا ! ،

قىزلارين سينه نين اوسته سۇنالارتك داغيلاندا،
 اوينياياندا، اوخوياندا، عاشيقين سازى چالاندا،
 كوكله نز سازايله يئردن اوزولوب رقصه گىلندە،
 باش آيىب نازايله عاشيقلىرىنه بوسه وئرنده، -
 كاش من دە دوداغىندان اوپوب...
 آغوشە آلايدىم
 بىر عمور توشه آلايدىم.

ائىلە بىر اولكە دە غم - غصە اورە كىلدە قالارمى؟
 مەختىت و غصە، آياقدان مىگر اينسانى سالارمى؟
 ئۇمرى يىمانە سى زهر ايلە دۇلارمى؟
 قونچە عشق سوڭلارمى؟

اوردادۇ غم اولسادا، درىيا كىيمى اينسانى يىخانماز؛
 هريانى يىخسادا طوفان، يئىنە درىيانى يىخانماز؛
 قارا ديو، رىstem دستانى يىخانماز.

من اوزۇم بوردا اوچاركىن دايانيپ گۈزلىيم اوردادا؛
 آراشىر خاطيرە لىدەن سۈرۈشۈر دام دا، دىواردا،
 «ناظر»م گۈل - چىچە يىن آچماغانينا نازلى باهاردا،
 اوردادا «حىدىرىبابا» داغىن دا سۈراق آلمادا دىر گۈز،
 اوپۇدا يادا شىرىن خاطيرە تك سالىمدادىر گۈز.
 گۈز اورغىدىن قان آمه رىداغ جىيە رىم داغ اوره يىم دىر،
 قوروموش جانىما او قان يئىتىرەن شاھرگىم دىر،

گۆزدە کى شاه بىه يىم دير،
او مىدىم دير، دىلە يىم دير.

سن بىلرسن نە قىدەر اينجىمېشىم من بو «كىرج»^{٥٥}،
قالمىشام داردا، مصىيتىدە، فلاكتىدە، خىجىدە،
دو يۈنۈم ترسە دوشوب، آچماغا عاجزدى فرج دە؛
الىيمى بوردا منىم توتمادى هەچ كىمسە، يىخىلىدىم؛
دار قىسىدە ياشايىان قوش كىمى بىر كونجە سىخىلىدىم؛
شادلىغىم دوشدو آياقدان، غم آياق توتدۇ باش اولدو،
خۇش گۈنۈم اولدو يامان گۈن، قارا گۈنلەر هاماشاش اولدو،
باغرىمىن قانى. گۆزۈمدەن اوزومە آخىدى، ياش اولدو؛
اونو كى يار سانىردىم؛
اورە بىي دۈندۇ داش اولدو؛
آرخامى داش ايلە مجرۇح ائلەين، آرخاداش اولدو،
سارىشىقلار و وروش اولدو،
بارىشىقلار ساواش اولدو.

ایندى يۇخ تاب فتوانىم، دوشموشم سانكى نفسىدىن؛
سنى فيپاد ائديب امدادە چاغىررام بوقىسىدەن،
دوشىمەرم بىر كە سىسىدەن.

سىلىم تا «سنە قوربان» سىينى آلمايام، اولىم،
گۆزلەرم تا قۇلۇمۇ بۇ يىنۇنا بىر سالمايام، اولىم.

آمما يۇخ، «پىس گۈنۈن ئۇمۇر ئاز اۇلار» - ائلده مثال دىرى:
 گۈزە لىيم، قىش دا يېتىر باشە، اوزو قارە زغال دىرى:
 هله دە عىشىلىد، اوقيدىلە قلبىم مالامال دىرى.
 داھا بولۇلدۇرى ھېچ باد خزان سۇلدۇرا بىلمىز،
 شۇكىران وئرسەد «سوقاطە» اۇلۇم اولدووره بىلمىز:
 بويانان شعلەنى ھېچ ھېئورە يېل سۈندۈرە بىلمىز.

ياز اۇلاركىن بولۇستاندا كى گۈللەر آچاجاقلار.
 گۈللەر اوستە نە گۈمۈش سىينە لى قوشلار اوچاجاقلار!
 گاه اوچوب، گاه دايانيپ سىينە لە گۈل ساچاجاقلار:
 گاه آوازە گلکىب، ساز و طرب ساز ائدەجىكلەر.
 بااغرى قان قۇچەنى آغۇشە چكىب، ناز ائدەجىكلەر.

آچاجاقلار اووه يىم ايچەرە قالان اۇرتىلو رازى.
 بار بىد قالخىب آياقە آلاجاق بىر بىطى، سازى
 ناز بىلە باشلا ياجاق راز و نيازى.

اوچالاندا سازى «زەرە» آتاباق چىنگىن اليىندن،
 «مانى» ارزنىڭىن اليىندن.
 اۇردا بىر خطىدە انجىل لە، قرآنى اۇخورسان،
 اۇردا بىر وصف دە توراتى، أوسناتى اۇخورسان،
 اۇردا بىر لحن دە داود اۇخويار كۆھنە زبورو
 نە بىش وارداها اۇردا ائدە بىر پا شىرو شورو،
 ھامى غىلىمان.

هامی حوری
هامی نین الده محبت مئی ،
خاطیرده سروری .

ایضاح لازم:

«اورمو دریاچه سی» شعریندن

- ۱- اورمو دریاچه سی نین «آوستا» دا یاز بیلان آدی.
- ۲- آذر با بجانین قدمی آدی.
- ۳- تبریزین گون باتان طرفینده یئرلشن ماحال، کی اونون مرکزی «شبستر» دی.
- ۴- شبسترلی بیر داستانی قهرمان.
- ۵- داغ آدی دیر.
- ۶- شیخ محمد خیابانی یه اشاره دیر که خامنادا دونیایا گلیب.
- ۷- میرزه علی معجز شبستری یه اشاره دیر.
- ۸- «گلشن راز» ین مؤلفی، شیخ محمود شبستری.
- ۹- بیر نوع یشمہ لی بیتگی.
- ۱۰- بیر نوع یشمہ لی و درمان چوں بیتگی سی.
- ۱۱- بارماغ لارین او جونا یاخیلیمیش خینا.
- ۱۲- اوزوم نوعیندن دیر.
- ۱۳- آسما او زوم، کی قیشا قالار.
- ۱۴- شب چره
- ۱۵- اتل ناغیلیندان دیر.
- ۱۶- اتل ناغیل لاریندان- قیسا بونی آدام.
- ۱۷- جوانان اینک.
- ۱۸- یشلیک- یشمہ لی چوں اوقتو.
- ۱۹- بیر نوع قوش.
- ۲۰- بیر نوع قوش.

۲۱ - ائرکک اوردە ک - سوتا

۲۲ - «حضرت مؤسی» نین مناجات ائتدیگى داغ.

۲۳ - خامنە قصبه سى نين آشاغىسىندا آخان كھريز.

۲۴ - كىچيك اوزوم سالخىمى .

۲۵ - كوره كە نين ساغ - سۇلۇندا دۇران جاوانلار.

۲۶ - گلىن طرفىدەن كوره كە نە و ئېيلەن خلتە

۲۷ - آينە شەغان

۲۸ - گونشى ماحالىينىن كىدلەرىندەن.

۲۹ - بېرچۈر كۈزە.

۳۰ - گونشى ماحالىينىن كىدلەرىندەن.

۳۱ - گونشى ماحالىينىن كىدلەرىندەن.

۳۲ - بېر نوع ارىك.

۳۳ - گونشى ماحالىينىن كىدلەرىندەن.

۳۴ - طسوح - گونشى ماحالىينىن قصبه لىنىدەن.

۳۵ - شاعرلەن دۇغۇم ئىرى.

۳۶ - بېر نوع قۇقۇن.

۳۷ - گونشى ماحالىينىن كىدلەرىندەن.

۳۸ - داغ بىتىگى لىنىدەن (ریواس)

۳۹ - داغ بىتىگى لىنىدەن.

شاعر

شانلى ، طوفانلى ، سارسilmaz ،
 احتشام لى داغ اوْل شاعر!
 آمالى ، هيئوالى ، نارلى ،
 گول-چيچك لى ياغ اوْل شاعر!
 ايلهام ال قوتچادان ، گولدن ،
 دۇرنادان ، سارى بولبول دن ،
 دانىشاندا ، دانىش ئىلدن ،
 اورەيىمە ياغ اوْل شاعر!
 ياز غبارلى بنىزىردىن ،
 دريالاردان دنىزىردىن ،
 صحبت آج آيرى - دوزلىدىن ،
 نىزەتك چىلپاڭ اوْل شاعر!
 دۇل بولودلار دۇلان يېردى ،
 آغلا گول لر سۈلان يېردى ،
 مظلومما قول اولان يېردى ،
 ئالىما دىرناق اوْل شاعر!
 حاڭى سؤيلە قولون دوشىسى ،
 ھم ساغىن ھم سۈلون دوشىسى ،
 بۇستان ايچەرە يۈلون دوشىسى ،
 قول - بو داغلى طاغ اوْل شاعر

چاغلا، شاققىلدا جوش سئل تك،
 آيمه باش هركسە يئل تك،
 داغ دا اولسان چنلى بىئل تك،
 سىيلدىرىمىلى داغ اول شاعر!
 اوْلما آغزى توقق حالقا،
 دالغا اول، دالغا اول، دالغا،
 دالغالاردان دانىش خالقا،
 اوْزو دائىم آغ اول شاعر!
 «ناظر» م غىصە دن دوشگون،
 ايلقارىم دوز سۇرۇم دوزگون،
 دئىه جىك دىر ائليم بىرگون،
 اوْلمە، اوْلمە-ساغ اول شاعر!

ايگىد اوغلان

ايگىد اوغلان جىنگە گىئىر
 دوشمانى تارومار ائدىر
 فتح و ظفلىرى يارا دير
 ياشا، ياشا ايگىد اوغلان!
 جانلار اولا سنه قوربان!
 ايگىد اوغلان جاندان كىچىر
 خائىن لارىن بۇينون بىچىر
 جام شهادت دن اىچىر
 ياشا، ياشا ايگىد اوغلان!
 جانلار اولا سنه قوربان
 ايگىد اوغلان چك ماشانى
 مرزلىدن وور آشانى
 بۇغ خانى اولدور پاشانى
 ياشا، ياشا ايگىد اوغلان!
 جانلار اولا سنه قوربان!
 سن اۆلکە نىن قەرمانى
 دويوش لرىن قۇچ آصلانى
 پەھلوانلار پەھلوانى
 ياشا، ياشا ايگىد اوغلان!
 جانلار اولا سنه قوربان!
 وطنىمەن گۈزو سىنسىن
 اورە يىمەن سۈزو سىنسىن
 عشق اودونون كۈزو سىنسىن

یاشا، یاشا ایگید اوْغلان!
جانلار اوْلا سنه قوربان!

ده ر آپار منى

گونشە بىزەين الينى او زات
وغا سونبولويم ...
دهر، آپار منى.
سنسىزلىك غمىندن قويما سارالام
محبت گولويم ...
دهر، آپار منى

عشقین حدیثی

سنین قوربانینام مطرپ دایانما ياردان سؤیله
 سیم اوسته زخمه نی گزدیر منه دلداردان سؤیله
 جاهان افسانه دیر جانانه سیز، تا الده فرصنت وار
 بیر اوزگه گفتگوائشه او افسون کارдан سؤیله
 منی هر چند بیمار ائیله بیدیر چشم بیماری
 بو بیماره گنه اول نرگس بیماردن سؤیله
 بوئرده بوشلا ایجازی باشارسان باشلا اطنابه
 تسلسل دن دانیش ترجیع له تکراردن سؤیله
 خالیندان دنی، خطیندن دنی گفرونندن دنی سوزوندن دنی
 قدیندن، قامتیندن دی گوزل رفتاردن سؤیله
 شکر دیر لبری گیسولری بیر دسته سونبول دور
 پریشان بولبوله گولدن دانیش گولزاردن سؤیله
 اونون خوش قامتی دونیادا معیار عدالت دیر
 عدالت آختاران اینسانه بو معیاردن سؤیله
 جاهان کوئنه لسه ده عشقین حدیثی بیل که کوئنه لنمر
 اولونجه «ناظر»، خمال و خط دلداردن سؤیله

بواردبىل دى

مرحوم «يحيوي» نين اولومونون اونونجو ايل دئنومو مناسبىتىنه

بواردبىل دى كى، بىتمىش باغىندا سونبول لر،
چمنلىرىنده اوخورلار نوالى بولبول لر.

بواردبىل دى كى، لىخندە آچسا گول دۇداغىن
آچار شكوفە، يانارلاھ لر، گولر گول لر.

بواردبىل دى كى، دۇلسا بونۇد كىمى قەھە
باتار عزايىھ قودوزلار، آسر عازازىل لر.

بواردبىل دى كى هيجا گۈنوندە ئولادى
سپاھ «ابرهە» يە هەبىرى «أبابيل» لر.

عدولرىن باشىنا ياغدىرار آبابىلى

اوستىگ و گېل دن اولان صنعتى اۇدلۇ سەجىل لر.

بواردبىل دى كى، يازدى «حسىئە» غىنامە
بواردبىل دى روان ائتىدى اشىگ دن سئىل لر.

بواردبىل دى كى، وئرىدى جلال دىنه جلا
يازىب حىسىنون ابوالفضله فضائل لر.

بواردبىل دى كى، هەر گوشە سىينىدە ايرانىن
يانىقلى مرثىيەسى اولدو نۇغلە مەھفل لر.

اۇنون وار «اثلىچى»^۱ و «عاصم»^۲ كىمى ستارە لرى
كى آسمان فضىلتىدە بدر كامىل لر.

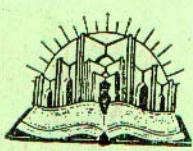
«سدىف»^۳ و «يحيوي»^۴ و «شاھى»^۵ و «سخنور»^۶ تىك
ادب جهانىته تقدىم ائدib شىرىن دىل لر.

«مۇذنى»^۷ اوجا گولدىستە سىينىدە چىكسە اذان
نماز عشقە دۇرار صف بە صف مەھلل لر.

بو اردبیل دی گونش هر یانا ساچار بوردان
 فلک بو یئردن آسیب آسمانه قندیل لر.
 بو یئرده منزل جانانه با غلانیب محمل
 بو یئرده عشق آسیلیب بئل لره حمایل لر.
 شراب ناب ایله پُر محفلینده ساغرلر
 چیچکله، گولله دُولو گوشنیده زنبیل لر.
 گوز آچ موغانینه باخ! گور نجھ آیق گوزیله
 آخان ستاره اقبالی دینله بیر ایا لر.
 تأمل ائت، «صفی الدین»^۸ دیاری دیر، بوردا-
 اندیب نه عاقل و فرزانه لر تأمل لر.
 بو یئردن ایسته مدد هرنه موشگولون اولسا
 کی حت آل علی دن آچیلدی موشگولر.
 فدا اولوم آدینا ای دیار عشق و صفا!
 گوروم کی تاپمایاسان هیچ زامان تزلزل لر.
 سنین جمالینه «ناظر» دی گوزده کی بیه بیم
 سنین جلالینه ناطق آغیزدا کی دیل لر.

- ۱- اردبیلین گورکملی شاعری، مرحوم یحیوی نین اوْغلو.
- ۲- اردبیل شاعرلریندن.
- ۳- ۶، ۵، ۴، ۳- اردبیلین نوحه شاعرلریندن.
- ۷- اردبیلین گورکملی نوحه خوانی.
- ۸- شیخ صفی الدین اردبیلی یه اشاره دیر.

۷۵۰.
ریال ()

مؤسسه انتشارات گلزار

تبریز؛ خیابان جمهوری اسلامی جنب پاسار آنکجی تلفن ۸۷۸۶۸۶